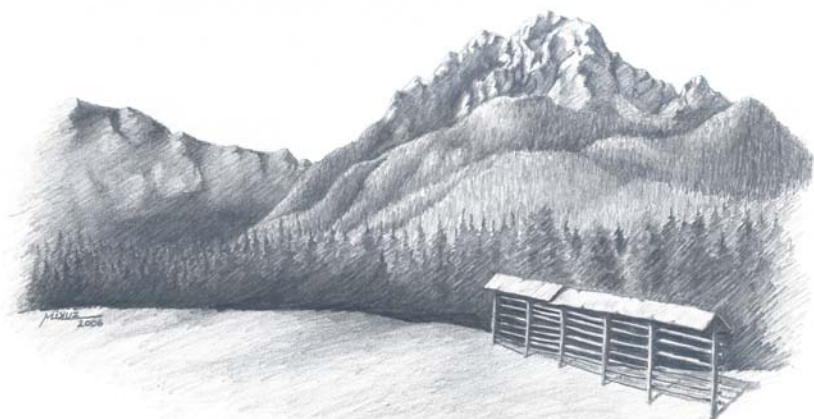

TURA

www.planinsko-drustvo-vipava.si

2006 številka 13

Glasilo Planinskega društva Vipava

Vsebina

Uvodna beseda	3
Pogovor	6
Novo vodstvo	20
Nova pot	21
”Misli ”nadzornega odbora	24
V tuja gorstva	28
Mladinski odsek	34
Tabor	38
Orientacija	46
Alpinizem	47
Izleti	52
CUIO	64
Oprema	67
Ta kratke	74

Tura

Glasilo Planinskega društva Vipava

IZDALO

Planinsko društvo Vipava

ODGOVORNA OSEBA

Pavel Makovec

GLAVNI UREDNIK

Aljoša Rehar

RAČUNALNIŠKO OBLIKOVANJE

Samuel Rodman Oprešnik

LEKTOR

Polona Puc

FOTOGRAFIJE SO PRISPEVALI

Leon Kodre, Dejan Koren, Helena Kravos, Aljoša

Rehar, Tone Škarja

RISBE IN NASLOVNICA

Peter Mikuž

TISK

Tiskarstvo Pajk, Dragomer, Brezovica

NAKLADA

650 izvodov

Vipava, junij 2006

Ali smo postali predragi?

Sprva je bilo predvideno, da naj bi se naslov uvodnika v trinajsto izdajo Ture glasil Nagrajenci. Navezoval bi se predvsem na tiste duhovne nagrade, ki so jih deležni takšni in drugačni obiskovalci gora. Vendar pa je nato čisto nepričakovano prišlo do dogodka, ki je že na tri četrt sestavljen uvodnik odpihnil v ropotarnico nikoli objavljenih misli in priskrbel novo kost za glodanje.

In kaj se je takega zgodilo? Pravzaprav nič posebej revolucionarnega, a vendar dovolj duha prebujajočega, da se je uredništvo, ki letos še zadnjič nastopa v tej sestavi, prebudilo. V društvenih vrstah se je preprosto pojavilo (sicer dobronamerno mišljeno) vprašanje, ali ni izdajanje društvenega glasila morda predraga zadeva in ali ne bi bilo posledično dobro razmisliti o prenehanju tega početja.

Z vidika vrednot, ki jih razširja na vedno več področjih uveljavljajoča se tržna ekonomija, je seveda izdajanje društvenega glasila čisti absurd. Tura skorajda vsako leto s finančnega vidika prinese minus na koncu stroge finančne bilance, v najboljšem primeru pa ji z veliko truda pri pridobivanju dobrohotnih in družbeno osveščenih sponzorjev (na tem mestu še enkrat iskreno hvala vsem) uspe skupaj spraviti tisto famozno pozitivno ničlo. Da ne bo nesporazumov – tu so upoštevani samo stroški tiskanja. Vse ostalo – pisanje člankov, urejanje, lektoriranje, tehnično oblikovanje, distribucija, fotografije in risbe, pa še kaj bi se našlo – je prostovoljno, brezplačno delo.

Toda ni vse v tem. Ne poznamo samo finančnih bilanc in računovodskih izkazov. V življenju so tudi drugačne bilance, ki na svet gledajo z drugačnimi, finančno težko izmerljivimi očmi, bolj celovito. Če ne bi bilo tako, bi lahko slovenski knjižni založniki že zdavnaj razglasili stečaj. Slovenska kultura bi s tem izgubila svoj osrednji temelj, nacionalna identiteta bi posledično počasi zvođenela, o danes bolj ali manj ponosnem malem narodu na sončni strani Alp pa bi širši evropski javnosti pričala le še kakšna vrstica v srednješolskem učbeniku za zgodovino. In to ne v slovenskem jeziku.

Drug upoštevanja vreden pomislek glede smiselnosti izdajanja Ture se nanaša na to, ali sploh doseže kakšnega od svojih ciljev. Ozkogledno naj bi Tura promovirala izlete in druge akcije društva ter posledično pridobivala nove člane. Koliko je pri tem uspešna, je težko dokazati, vsekakor pa tu verjetno ne dosega kakšnih posebnih uspehov. Če se na zadevo pogleda nekoliko širše, pa kmalu postane jasno, da glasilo promovira ne samo društvene dejavnosti, ampak samo društvo kot tako.

Izdajanje lastnega glasila, iz neekonomskih interesov, je izkaz kulture. Pa ne gre samo za ugled, ne, gre za zavedanje, za željo prispevati k bogatosti svojega okolja. Če glasilo prejme 500 gospodinjestev in ga na primer 50 gospodinjestev vsaj delno prebere, je poslanstvo opravljeno. Skupnost je bogatejša – ne seveda s kakšnim Prešernove nagrade vrednim izdelkom, vsekakor pa z delom, v katerega je bilo vložena veliko ekonomsko neobarvanega intelektualnega truda.

Tretji, a ne tudi zadnji pomislek, se navezuje na sodobne tehnologije. Internet da ima že tako rekoč vsakdo doma in da bi bilo občutno ceneje, najbrž celo brezplačno izdajati glasilo v elektronski obliki in ga distribuirati po eni izmed številnih poti, ki jih ponuja internet. Toda tudi tu je moč ugovarjati. Internet redno (beri: dnevno) po zadnjih podatkih uporablja 500.000 Slovencev (glej spletno stran www.ris.org), torej le četrtina prebivalstva. Pa še ta je bolj skoncentrirana v mestnih okoljih; Vipava, roko na srce in obenem hvala bogu, je del podeželja.

Poleg tega se je potrebno vprašati o obstojnosti elektronskih medijev. Objavljanje in razširjanje vsebin po internetu sta resda tako rekoč brezplačna, vendar pa je tudi življenjska doba spletnih strani v povprečju dokaj kratka. Ponavadi se meri v količini volje in angažiranosti, ki jo premore njen upravljalca. Po drugi strani pa za tiskane publikacije skrbi razvejan in s strani države podprt institucionalni sistem, ki mu pravimo knjižnice. O obstojnosti oziroma življenjski dobi in zanesljivosti elektronskih nosilcev

(cedejev, devedejev in tudi trdih diskov) kljub vsemu silnemu napredku ne velja zgubljeni besed, kot ne tudi o drugih razlogih, ki govorijo v prid papirnatih izdaj.

Pri vprašanju o obstoju društvenega glasila tako pravzaprav gre za odločitev med duhovnim in materialnim, med kulturo in ekonomijo, med Prešernom poetom in tolarskim prešernom, nenazadnje med težjo in lažjo potjo. In več kot očitno je, na katero stran so se v tej dilemi postavili planinci. Če bi se na nasprotno, bi se danes množice na Triglav vzpenjale s pomočjo žičnice, na Jalovcu bi imeli helikoptersko pristajalno ploščad, celotno Škrlatico bi pokrili in jo predelali v dih jemajočo umetno plezalno steno, Planinski vestnik, najstarejša še izhajajoča slovenska revija, pa bi prenehal izhajati že pred kakšnimi stotimi leti.

Planinci že od nekdaj nismo samoumevno plavali v isti smeri kot vsi ostali, niti ne vedno plavamo v isti smeri v svojem lastnem zalivu. In prav je tako. To je dokaz naše miselne aktivnosti, odgovornosti do družbe in prihodnosti. Prav bi bilo, ne, dobro bi bilo, da bi ta intelektualni nemir, ustvarjalnost vsem zainteresiranim še vedno prinašali Planinski vestnik, Tura in druga glasila. Le kresajoča se izmenjava idej namreč prinaša napredek, le stalno komuniciranje vzdržuje družbeno tkivo. Na tem mestu naslednje – pohvale vredne – besede, ki so prav tako prišle iz društvenih vrst, izzvenijo skorajda kot družbeni zakon: »Ukiniti je lahko, znova postaviti na noge pa ...«

Vaš urednik

Hribi so najboljše, kar se mi je zgodilo v življenju

S svojim dolgoletnim nesebičnim in zagnanim delom, zlasti na področju odprav v tuja gorstva, je Tone Škarja postal ena osrednjih osebnosti v zgodovini slovenskega alpinizma in planinstva nasploh. Vsekakor je najpomembnejšo vlogo odigral kot vodja jugoslovanskih in slovenskih alpinističnih odprav v Himalajo – leta 1979 je vodil slovito odpravo, ki je prva preplezala celotni zahodni greben Everesta (8848 m). Ta še danes velja za najtežjo smer na najvišji vrh sveta. Škarja je tudi v še svežem spominu vipavskih planincev, saj se je leta 2003 pod Gradiško Turo kot podpredsednik planinske zveze s svojim govorom udeležil praznovanja stoletnice planinstva na Vipavskem.

Kako ste prvič prišli v stik z gorami ter kako potem z alpinizmom in odpravami?

Z gorami sem prišel v stik skozi družino, v bistvu z očetom. Oče je pač hodil v planine in jasno takrat po vojni, leta 1945, smo šli takoj v hribe. Seveda le enkrat, dvakrat na leto, saj za kaj več v tistem obdobju ni bilo časa in možnosti. Z njim sem šel v gore kar nekajkrat.

Alpinizem pa me je posebej zanimal. Prvič zato, ker mi je oče enkrat pokazal dva, ki plezata tam nekje, drugič zato, ker smo kot otroci v šolskih letih nekaj malega plezali po Mengeškem hribu, kjer je nekaj

skal. Potem sem tudi pri tetah na podstrešju odkril neke predvojne revije, v katerih je izhajal podlistek Boj za Matterhorn. Ta stvar mi je zelo burila domišljijo.

To se je tako začelo. Potem sem seveda tudi sam hodil v hribe. Leta 1955 sem z dvema sošolcema za 1. maj šel od Kamniškega do Kokrškega sedla, kar je bil čisto pravi alpinistični podvig, čeprav nismo bili alpinisti, ampak le tako, po pustolovščini. Bilo je zelo nevarno.

Naslednje leto, leta 1956, sem pa šel v kamniški alpinistični odsek. Takrat so ta stari alpinisti, ki so že tako rekoč prenehali plezati, priredili tak majhen tečaj plezanja. Tako se je potem začel moj alpinizem.

Z odpravami pa je bilo tako. Himalaja me je prvič vznemirila leta 1960, ko sem imel majhno možnost, da bi se udeležil odprave na Trisul. Potem smo leta 1961 že naredili dobre vzpone v Chamonixu v Franciji, take ledne in zelo resne, in s tem sem že postal del tiste generacije, ki je zahtevala od zveze, da naredi tudi kaj na himalajskem področju.

Nato sem bil leta 1964 na Kavkazu, leta 1965 pa prvič v Himalaji, takrat še kot udeleženec. Vendar sem vseeno jaz naredil načrt za vzpon na Kangbačen, in če bi se ga držali, bi tudi že takrat prišli gor, pa se ga nismo. Potem se je dosti razglabljal, zakaj nismo prišli na vrh. To je bil organizacijski kiks vodje. Doma sem bil tudi načelnik alpinističnega odseka in tako sem zelo hitro spoznal, da je ogromno odvisno od organizacije. Oboje mora biti, dobri alpinisti in dobra organizacija, ne eno ne drugo samo po sebi ni dovolj.

Potem je seveda prišla na vrsto tudi gradnja hiše, družina in tako dalje. Devet let po Kangbačnu pa sta mi Pavle Šegula, ki je bil takrat načelnik komisije za odprave v tuja gorstva, in Aleš Kunaver predlagala, če bi vodil odpravo na Kangbačen. Potem sem jo vodil in

s tem se je začelo moje organiziranje odprav. Tudi okoliščine so bile potem vedno take, da so me silile v vodstvo, ne pa v udeležbo.

Zadnjo odpravo sem nato vodil leta 1998 na Daulagiri po normalni smeri, in sicer za mlade, perspektivne alpiniste. Kot načelnik komisije za odprave v tuja gorstva sicer še vedno sodelujem pri pripravi odprav v tuja gorstva.

Kako so se odprave spreminjale skozi čas?

Z materialnega vidika so bile odprave za kakšno zasebno organizacijo v nekdanji Jugoslaviji praktično nedosegljive. Finančni sistem v socializmu je bil čisto drugačen, ne sicer zadnja leta, ampak na primer v 60-ih. Materialne možnosti tukaj in na Zahodu so bile izredno različne. Tudi vso opremo je bilo treba tako rekoč izdelati ali vsaj naročiti. Včasih je to bilo nujno, danes trgovine nudijo vrhunsko, tudi ekspedicijsko opremo.

Tudi v Nepalju je bilo treba več lastne organizacije. Bili so šerpe, vse ostalo pa smo morali sami organizirati, tudi plačevanje nosačev in druge drobne opravke, ki jih danes prevzamejo agencije. Tudi študiji cilja so bili težji. Bilo je manj literature, poleg tega težje dostopna, tako da je bilo vsaki odpravi posvečeno neverjetno veliko časa. Zato je pa bila verjetno volja doseči cilj mogoče tudi večja kot zdaj, saj je vsak vložil ogromno delo v to. Danes se je kar razmeroma lahko odpraviti na odpravo.

Svoje čase so odprave terjale kar dve leti priprav, od tega eno leto zelo intenzivnih. Tudi predpisi so bili recimo včasih v Nepalju drugačni. Na Everest je lahko v eni sezoni šla samo ena odprava, potem so rekli ena odprava po eni smeri, danes pa jih lahko gre, kolikor hočete. Zaradi tega je bila čakalna lista – odpravo na Everest leta 1979 smo tako prijaviili že leta 1974. Danes za odprave v Himalaji ni več potrebno toliko čakati, tudi potrdila zveze niso več potrebna za prijavo.

Državne odprave je v Jugoslaviji sicer morala odobriti jugoslovanska planinska zveza v Beogradu. Potrditev s te strani je bila pomembna zlasti z vidika financ, saj je potem tudi država primaknila nekaj denarja. Do leta 1981 je bil za državne odprave, za tiste, ki se jim je reklo jugoslovanske odprave, tako pretežno državni denar. Od takrat naprej pa s strani države ni bilo več sistematičnega financiranja odprav.

V zadnjih letih ste opravljali tudi funkcijo podpredsednika Planinske zveze Slovenije. Kako gledate na to, da planinska zveza, čeprav število obiskovalcev gora narašča, drastično izgublja članstvo? Zakaj prihaja do tega in kaj bi bilo potrebno narediti, da bi to zaustavili?

Če seveda izvzamemo pripadnost – so ljudje, ki so preprosto s srcem člani planinske zveze –, je glavna privlačnost, korist članstva v planinski zvezi popust pri prenočitvi v kočah. Če dvakrat, trikrat na leto prespite v planinski koči, se vam članarina seveda že povrne. To je glavna korist. Kaj drugega prav posebnega ni. Člani A, kjer pa je članarina dražja, imamo sicer tudi večjo zavarovalnino, pa popust pri Planinskem vestniku in druge ugodnosti.

Ljudje pa danes zelo veliko hodijo v hribe tako, da preprosto gredo zjutraj od doma in se zvečer vračajo domov. Na splošno so ljudje bolj strenirani, kot so bili včasih. Tisti hribovci so že bili strenirani tudi včasih, ampak danes je dokaj velik del populacije, ki je športno vzgojen in sposoben hitro hoditi v hribih. Danes človek v enem dnevu pride že na Triglav in nazaj, kaj šele na druge, nižje hribe.

Zaradi tega prej omenjena privlačnost oziroma popust v kočah odpade. Poleg tega je tri četrtine planinskih koč dostopnih že z avtomobili ali pa so vsaj zelo lahko dostopne, medtem ko so ostale, visokogorske kočice odprte samo tiste tri, štiri mesece v glavni sezoni. Ljudje pa danes ne hodijo v hribe samo v glavni sezoni, ampak celo leto.

To pomeni, da je v hribe zelo lahko hoditi. Trgovine nudijo vse mogoče, vodniške literature in zemljevidov je povsod dovolj. Tudi znancev, ki hodijo v hribe, ima vsak človek, kolikor hoče. Društva sama imajo vodniški kader, ki vodi v hribe, in na te izlete gredo seveda lahko tudi ljudje, ki niso člani planinskih društev. Ponekod se takim udeležencem le nekoliko več zaračuna za materialne stroške kot članom.

Drugi vzrok je v organiziranosti zveze in temu sledečih posledicah na področju zavarovanja. Za razliko od evropskih planinskih zvez smo organizirani tako, da so člani zveze pravzaprav društva, planinci pa so člani planinskih društev. Zveza v bistvu nima niti evidence, koliko in kakšne vrste članov ima. To lahko samo sklepa po vrsti pobrane članarine. Drugače je le pri članih A, ki so evidentirani, a jih je le okrog 1500.

Poleg tega se v naših gorah načeloma rešuje zastonj, kot se zastonj gasi požar, pobira ponesrečenece na cestah ali kjerkoli. Za to skrbi uprava za zaščito in reševanje, ki je tudi glavni financer gorske reševalne službe za te dejavnosti. Skratka, država zdaj to plačuje. Helikopterji so plačani iz državnega proračuna. To pomeni, da pravzaprav ni treba biti član planinske organizacije – če si boste zlomili nogo nekje pod Triglavom, vas bo helikopter prav tako prišel rešit. Še vprašali vas ne bodo, ali ste član planinske zveze ali niste. Tudi tujce se rešuje tako.

Dokler je tako, seveda ni v našem interesu, da se to spremeni. Vendar pa bo slej ko prej drugače. Mislim, da nas bo Evropa na koncu prisilila v to, da bo tako kot drugod. Planinska zveza na to ni pripravljena. Če bi zveza uvedla centralno članarino, da bi imela evidenco članov, potem bi bila izredno dober partner za zavarovalnico. Potem je to namreč kolektivno zavarovanje za 60.000 ljudi, za kar je zavarovalnica zagotovo pripravljena ponuditi za trikrat nižjo premijo, kot če se gre nekdo individualno zavarovati. Ampak za kaj takega zavarovalnica potrebuje točen podatek o članih, česar pa planinska zveza zdaj nima.

Zato bi morala planinska zveza usmeriti napore v to, da bi se to naredilo. Seveda potem društva postanejo bolj odvisna od zveze. Planinska društva zahtevajo vse mogoče od zveze, v bistvu pa sama ne dajo nič. Še nad tistim, da gre del članarine zvezi, se razburjajo. Zveza sama pa se po svoje premalo zaveda, da opravlja pomembne naloge – vzdržuje visokogorske postojanke in poti, vzgaja vodnike, mladino in mentorje. Zlasti pri mladini in mentorjih v šolah bi morala več storiti tudi država. Verjamem, da so vsi športi koristni, ampak zagotovo pa je ljudi treba vzgojiti v takšnih športnih dejavnostih, ki jih lahko potem gojijo sami, ne da so vezani na igrišče, moštvo in podobne stvari. Planinstvo je zagotovo ena od teh stvari.

Skoraj pol od tistih, ki ostajajo člani, so to zaradi občutka pripadnosti. Ko se generacije starajo, ene odmirajo, pa nove nastajajo. Starih planincev zmanjkuje, novi pa se ne včlanjujejo. Tu je ta padec članstva. Skratka ne gre za pravo izstopanje, temveč za naravno zmanjševanje števila starih članov, medtem ko pa vstop za nove člane ni več privlačen.

Pa še o nekaj aktualnih pojavih v gorništvu. Menite, da prihaja do komercializacije planinstva in alpinizma?

Mislim, da so vse atraktivne stvari, kot je tudi alpinizem, zanimive za določene sponzorje. Z vidika podjetij gre deloma za podporo iz nacionalnih motivov, deloma pa za neposredno trženje, ki se v bistvu

povrne. Drugače je z vidika alpinistov. Nekateri kar živijo od tega. To seveda slabo vpliva na kakovost športa, saj je alpinist pač lahko sam tisti, ki odloča o tem, kolikšen del denarja se bo vložil v šport, kolikšen del pa bo za preživljanje, na kar pa vplivajo zelo človeška merila.

V zadnjem času prihaja tudi do trenj med gorskimi in planinskimi vodniki. Kako gledate na to?

Planinski vodniki so zato, da varno vodijo planince po gorah. Zato jih planinska zveza vzgaja, njihovo izobraževanje financirajo planinska

zveza in planinska društva. Jasno sicer je, da izlet vodnika, če ga vodi, ne bi smel nič stati in da dobi neko nadomestilo za opremo. Če pa hoče iz tega več zaslužiti, pa to ni v redu. Potem je to šušmarska dejavnost.

Planinski vodniki se ne bi smeli komercialno ukvarjati s to dejavnostjo, če pa se, potem pa naj se raje usposobijo za gorske vodnike. Kup gorskih vodnikov deluje tudi kot

planinskih vodnikov. S tem so rešeni pred obtožbo svojega lastnega združenja, da konkurirajo oziroma znižujejo cene. Tudi sam sem oboje, pri čemer pa sem v svojem življenju za denar vodil samo enkrat, in sicer na Mont Blanc.

Gorski vodniki se okrog planinskih vodnikov nimajo kaj vznemirjati, razen če gre za komercialno konkurenco – če na primer planinski vodniki vodijo tudi za plačilo, ampak nekoliko ceneje. To delajo posamezne agencije. Take primere je pač potrebno prijaviti pristojnim organom.

Kakšen je po vaši oceni danes položaj slovenskega alpinizma na svetovnem zemljevidu?

Če pogledamo z vidika nagrad zlati cepin, opazimo, da že kar nekaj časa ni bilo nominacije kakšnega slovenskega podviga. Mislim, da je za to krivo tudi dejstvo, da je danes lažje organizirati odprave. Če ste marljivi in znate komunicirati, boste dobili denar, četudi niste ravno najboljši alpinist. Danes je torej veliko odvisno od osebne angažiranosti. Vendar se potem človek počuti glavni gospodar tega denarja. To se je začelo že pred leti pri odpravah, ko so si posamezniki začeli domišljati, da je tisti denar, ki so ga oni uspeli nabrati pri sponzorjih, njihov. To seveda ni res, saj sponzorji financirajo podvig. Tako se je začelo. S tem pade tudi solidarnost in potem gre vsak zase oziroma se ljudje ločijo v skupine tako, da ima ena odprava le enega ali dva dobra alpinista.

To se mi zdi glavni problem. Ne da nimamo dobrih alpinistov, nasprotno, mislim, da jih imamo v tehničnem smislu boljše kot kadarkoli. Ampak manjka pa smisel za solidarnost, za skupen podvig. Vsak hoče od tega imeti ali zaslužek ali pa slavo. Tisti biti zraven, sodelovati, pomagati pa že manj. To je razlog, zakaj potem ni kakšnih pomembnih podvigov. Tudi če neka naveza nekaj spleza sama, je dobro, da je podprta tudi z drugimi.

Tudi če na sploh pogledate našo državo, imamo kup sposobnih obrtnikov, ampak takih, ki so sposobni voditi podjetja in ustvarjati neko državotvornost, je malo. Morda zaradi pomanjkanja zaupanja ali pa tudi pravega reda. Vse bolj smo navajeni na rek Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal, ne pa na to, da bomo nekaj skupaj naredili. Večja kot je skupina, bolj kot je solidarna, večji cilj lahko doseže. Ta stopnja patriotizma je v Sloveniji malce nizka in to se pozna tudi pri alpinistih. Moram reči, da smo bili včasih bolj motivirani, zlasti pri tistih prvih himalajskih odpravah, ko je to, da se nekaj naredi za Slovenijo in Jugoslavijo, dodalo veliko odstotkov k osebni motivaciji. Je pa res, da ko se enkrat naredi nekaj velikega, kot je na primer bila odprava na Everest, ki je bila zelo popularna in je bila imenovana za najboljšo športno ekipo v Jugoslaviji (kar je bil čudež za k žogi usmerjeno Jugoslavijo), potem novinarji slavijo samo tiste, ki so bili na vrhu. To slabo vpliva na motivacijo ostalih.

Zanimivo pa je opazovati razvoj slave slovenskega alpinizma. Ko smo bili že zelo dobri v Himalaji, so nas še vedno obravnavali kot slučajnost, ki se je zgodila. Potem naprej, ko pa je stvar že upadala, je prišla slava, očitno z zamikom, in se še vedno govori, da smo Slovenci naj naj, čeprav nismo več. Kolikor na začetku tvoje uspehe premalo opazijo, pa potem tvoja slava nekoliko dlje traja, tako da se na skupni ravni vse poravnava.

Leta 2004 ste sodelovali pri iskanju pokojnega Jožeta Šepiča pod Daulagirijem, ki je bil nekaj časa tudi član vipavskega planinskega društva. Zanima me, kako ste prišli v to zgodbo in zakaj je po vaših ocenah prišlo do tega tragičnega dogodka?

V to sem se vključil, ko je Andrej Štremfelj sporočil, da je Jože Šepič izginil med povratkom. Potem me je poklical, ne spomnim se dobro, Peter Podgornik ali eden od Šepičevih sinov. Šepičevi so rekli, da bodo plačali nadaljnje iskanje – odprava je namreč omejena s finančnimi sredstvi, kakšne dva ali tri helikopterske polete so si lahko privoščili, potem pa je financ zmanjkalo. Tako sva s Petrom odpotovala tja, najela helikopter in naredili smo kar dobro prvo

iskalno akcijo. Kasneje se je izkazalo, da smo bili le 50 metrov od njega. Potem smo tam pustili nagrado za tistega, ki bi ga našel.

Na koncu ga je našel nek pastir po naključju, ko je iskal koze, ki so se mu razgubile po skalovju. To so nam takoj sporočili in sem z njegovim bratom znova šel tja. Seveda smo proučili, kako je prišlo do nezgode. Pokazalo se je, da je bil že zelo nizko in da je samo narobe sklepal. Namesto po poti, ki se je v loku izognila prepadu, jo je v dolino ubral po bližnjici, ki je bila tudi malce shojena, saj se tam živina pase do robov oziroma dokler je trava. V svoji smeri je kljub temu še kar nadaljeval in v bistvu bil kar uspešen, saj je padel nedaleč od tam, ko bi znova prišel na pot. Očitno se mu je moralo nekaj zgoditi, verjetno se je spotaknil ali pa mu je zdrsnilo in je padel čez skalni skok. Ko smo ga dobili, je imel palice še v rokah.

Pot sama sicer ni taka, da bi se pričakovalo, da bi se lahko človek izgubil. Tudi megle ni bilo. Po moje je bilo usodno to, da je videl vas spodaj pod sabo in kako pot zavije vstran ter je presodil, da jo raje ubere po bližnjici. Našli smo ga okrog 100 metrov nad mestom, kjer bi se znova priključil poti. V zahvalo za sodelovanje so Jožetovi sorodniki kar dobro podprli vaško skupnost in šolo v Tukučah, pa še opremljanje naše zbirke v nepalskem Mednarodnem gorskem muzeju so sofinancirali.

Kako pa ocenjujete lanski poskus Tomaža Humarja v Nanga Parbatu ter celotno dogajanje okrog njegovega vzpona in potem reševanja?

Humarja poznam z odprave na Anapurno leta 1995, ki sem jo vodil. Vrh Anapurne je še vedno njegova najvišja osvojena točka. Humar je drugače član našega alpinističnega odseka, kjer ima, kot je pri alpinistih navada, močne zagovornike in močne nasprotnike. Vsekakor je poseben fenomen, kot oseba je zelo simpatičen in obenem verodostojen človek, tako da mu ljudje verjamejo. Hkrati je dovolj dober alpinist in tak, da bi bil lahko krasen trgovski potnik. Skratka, zna stvari unovčiti.

Njegovi težavi sta dve. Prvič ta, da hoče živeti od alpinizma. Drugič pa ta, da vzpona v Daulagiriju ne bo nikoli presegel. Karkoli še naredi, ga ne bo presegel, predvsem v medijskem smislu. Takrat je bilo namreč prvič, da so bili tako rekoč neposredni prenosi iz stene. To je bila prva taka stvar in tega ne bo ponovil, čeprav je zelo spreten in zna vsako stvar zelo dobro prikazati in zagnati. To je v bistvu zdaj njegova glavna težava in pri Nanga Parbatu, ko je bil tam drugič, še sam ni bil več motiviran tako, kot bi moral biti za ta vzpon.

Zelo zanimiva slika je bila takrat v časniku Nedelo, ki je prikazovala, kako se Američan Steve House, ki je kasneje preplezal steno, rokuje s Humarjem pred njegovim vzponom. Humar je bil še nekako ves pomečkan, zaspan, House pa ves nastrojen, pokončen, z ostrino. To je bilo zelo visoko povedna slika.

Je pa po drugi strani res, da danes v javnost ne morete spraviti nekega dosežka, če nimate v ozadju strokovne ekipe za promocijo. To pa hkrati pomeni, da je to denar, da morajo vsi ti ljudje zaslužiti. Houseov podvig je bil s tega vidika pravo nasprotje Humarjevemu.

Kot podpredsednik PZS ste se pogosto udeležili jubilejnih prireditev planinskih društev, med drugim tudi prireditve pod Gradiško Turo ob stoletnici planinstva na Vipavskem. Na teh prireditvah se velikokrat omenja pomen gora in gorništva za nacionalno identiteto. Kaj menite o tem?

Planinstvo je za Slovence naravna dejavnost in hkrati smo na tem področju uspeli nekaj doseči. To je področje, kjer smo Slovenci pri skromnem številu in skromnih sredstvih dosegli tudi velike stvari. Če bi nam bilo dano, da bi začeli hoditi v Himalajo deset let prej, kot smo, potem bi bili tudi med glavnimi osvajalci Himalaje že takrat, ko se je šlo še za vrhove. Od 50-ih pa tja do 60-ih so bili namreč tako rekoč vsi osemtisočaki osvojeni, takrat pa nas še ni bilo zraven, predvsem zato ker ni bilo pravih organizatorjev.

Včasih imam sicer občutek, da je bila pred letom 2000 nekakšna psihoza po vsem svetu, da je treba nekaj narediti, ker gre za pomembno prelomnico. Zdaj, ko je to mimo, pa kot da je prevladalo manj angažirano vzdušje v smislu, češ saj imamo spet še tisoč let, da kaj dosežemo. Ni vizij.

Kaj vam osebno pomenijo gore, obiskovanje gora?

Hribi so zame najboljša stvar, ki se mi je zgodila v življenju. Najbolj uživam v tem, da sam plezam v hribih, da sledim čisto samemu sebi in svojim čutilom. Takrat se zlijem s stenami. Seveda pa grem v hribe z veseljem tudi v družbi.

Nekateri izpostavljajo tudi religiozni vidik zahajanja v gore. Kakšno je vaše mnenje o tem?

Gore so zaradi svoje sile, ker vas izpostavijo in so čisto neobčutljive do tega, kaj se z vami dogaja, dober prostor za premisleke, za meditacijo, za stik z višjo sfero. Spomnim se, da je bilo v 60-ih kar nekaj planinskih društev vodenih s strani duhovnikov. Cerkev je stara ustanova, obenem pa je manj vezana na trenutne osebne koristi, zato lahko bolj dolgoročno misli in deluje. Mislim, da je prej kot država ugotovila, da je dobro ljudi voditi v hribe.

pogovarjal se je Aljoša Rehar

Osnovni podatki o Tonetu Škarji

Tone Škarja je bil rojen 15. januarja 1937 v Ljubljani, živi v Mengšu, je poročen in ima dva otroka. Po izobrazbi je elektrotehnik, tako da je delal v elektrogospodarstvu, in sicer do leta 1995, ko se je upokojil.

V gore je začel zahajati leta 1945, leta 1956 se je vključil v AO Kamnik in postal alpinist (in bil prvih deset let tudi načelnik odseka), leta 1961 se je vključil tudi v GRS Kamnik in postal gorski reševalec (kasneje tudi načelnik postaje). Plezal je v slovenskih gorah, Zahodnih Alpah, Kavkazu, Himalaji. Skupno je opravil prek 800

vzponov in je avtor čez 30 prvenstvenih smeri. Leta 1963 je postal gorski vodnik (obenem je tudi planinski vodnik PZS), leta 1964 pa član komisije za odprave v tuja gorstva, katere vodenje je prevzel leta 1979. To komisijo vodi še zdaj.

Vodil je vrsto uspešnih alpinističnih odprav – Kangbačen (1974), Everest (1979), Jalung Kang (1985), Šiša Pangma (1989), Kangčendzenga (1991), Sikim (1994), Anapurna (1995), Daulagiri (1998). Poleg tega je vodil tudi nekaj izvidniških odprav in trekingov ter kot organizator sodeloval še pri množici drugih odprav.

Napisal je tudi nekaj planinskih knjig – Stene mojega življenja (1975), Everest (1981), Jalung Kang (1987), kot publicist pa je spisal še celo vrsto člankov in sodeloval pri izdaji nekaterih priročnikov in knjig. Ukvarjal se je tudi s planinsko fotografijo. Za svoje delo je prejel številna priznanja, leta 2002 iz rok predsednika države tudi častni znak svobode Republike Slovenije.

Potem se stemni

Polja bela
so zapela,
kot bi božale
metulja,
kot srebrn
zven bi harfe
se tiho čul iz
simfonije.
V tihi boli
slap svetlobe
zažari,
v tihi boli
beli metulj
odleti, odleti.
Bela polja
in tišina
v svetlem zahodu
luči.
Potem se stemni.

Tea Kete

PD Vipava z novim predsednikom

Člani Planinskega društva Vipava so na občnem zboru, ki je potekal 18. februarja 2006, po izteku štiriletnega mandata podelili razrešnico dosedanjemu upravnemu odboru društva pod vodstvom Jurija Nabergoja in izvolili nove organe društva. Za predsednika društva je bil potrjen Pavel Makovec, sestava društvenih organov pa je tako za prihodnji štiriletni mandat naslednja:

upravni odbor

Pavel Makovec – predsednik
Marija Čipič Rehar – podpredsednica
Leon Kodre – tajnik
Jurij Nabergoj
Oton Naglost
Leon Prelc
Aleksandra Poniž
Kristjan Kodelja
Dejan Koren
Miloš Kodele
Benjamin Kodele

načelniki odsekov

mladinski odsek – Maja Čermelj
vodniško-izletniški odsek – Aljoša Rehar
alpinistični odsek – Marko Fabčič
odsek za planinske poti – Leon Kodre

nadzorni odbor

Matija Nabergoj – predsednik
Štefan Rehar
Mitja Jež

častno razsodišče

Danilo Naglost
Danica Rehar
Martina Naglost

Babja mrva nad Vrhpoljem

Na severozahodnem robu Nanosa, visoko nad vasjo Vrhpolje pri Vipavi, se dviga vzpetina, na katero so domačini v zadnjem času speljali zanimivo pot, ki se deloma vije po starih, udelanih poteh, deloma po že markiranih poteh iz Vipave proti Nanosu, deloma pa jo ubere povsem po svoje. Vrh so domačini naredi ime Babja mrva ali pa tudi Babje mrva. Nekateri mu baje pravijo tudi »Škf« ali pa ga celo zamenjujejo za Škavnico. Slednja je sicer res v neposredni bližini, vendar stoji dovolj proč v smeri proti jugozahodu, da je ni moč zamenjati za Babjo mrvo.

Najbrž obstaja še kakšna druga razlaga glede imena, vsekakor pa je mogoče reči, da je izbor imena korekten in posrečen. Pri tem je potrebno poudariti, da je pot na Babjo mrvo zaenkrat še neuradna in ni označena s klasičnimi planinskimi markacijami (t. i. Knafeljčevimi markacijami).

Na vrhu Babje mrve je vpisna knjiga, manjši kovinski križ (postavljen aprila 2006), postavljenih je tudi nekaj miz in klopi. Z Babje mrve je sicer v smeri proti jugozahodu mogoče po označeni poti priti do Škavnice oz. razgledne točke, na kateri so Vrhpoljci prav tako postavili križ in klop za počitek. Tu je razgled na Vipavsko dolino in Kras še lepši.

Na Babjo mrvo se je mogoče povzpeti tako iz Vrhpolj kot iz Vipave in Gradišča pri Vipavi. V **Vrhpolju** je pot mogoče začeti pri cerkvi. Od tod je potrebno iti najprej nekaj deset metrov po asfaltirani cesti, ki pelje proti Nanosu oz. Colu, nato pa zaviti na desno med hiše in proti pobočju Nanosa. Kaj kmalu pot pripelje v gozd, koder sprva poteka po stezi, ki je označena z rumenimi oznakami in smerokazi z napisom pohod – ti se uporabljajo pri vsakoletnem pohodu med vinogradi, ki ga organizirajo Vrhpoljci.

Nato se pot odcepi in z rdečimi oznakami (barvne oznake in rdeči trakovi) pripelje do Debelega vrha, koder se za nekaj časa priključi

markirani planinski poti iz Vipave do Loze in Nanosa. Na točki, kjer se tej markirani poti, t. i. »trški poti« priključi krajša pot iz Vipave v Lozo (ta se začne nekoliko nad Starim gradom nad Vipavo, medtem ko se daljša, trška pot odcepi proti Nanosu tik pod Starim gradom – obe sta pa markirani planinski poti), se pot proti Babji mrvi znova poda po svoje (na tem križišču je tudi smerokaz, ki kaže, v katero smer jo je potrebno ubrati za Babjo mrvo).

Nekaj časa pot nato še poteka po dokaj dobri stezi, tik pod vrhom pa zavije v gozd in v dokaj strmi črti pripelje do vrha. V tem odseku je zato občutno več oznak, večina jih je narejenih z oranžno markirno barvo. Vrh so domačini v zadnjem času konkretno očistili, tako da je z njega lep razgled. Kot na dlani so naselja Vrhpolje, Budanje, Ajdovščina in celoten osrednji del Zgornje Vipavske doline, Kras, Čaven, Golaki, t. i. Rob in zadaj Gora ter Col. Na vrhu je že postavljena tudi skrinjica, ki pa v začetku aprila letos še ni imela ne žiga ne vpisne knjige. Iz Vrhpolj do Babje mrve je okrog uro in pol hoje.

Z Babje mrve se je sicer mogoče podati tudi naprej. Po pobočju v smeri proti jugovzhodu se namreč skozi gozd v dveh do treh minutah lahko pride do široke dobro vzdrževane vlake (v gozdu smer do vlake nakazujejo modri trakovi okrog dreves, vsaj v začetku aprila je bilo tako). Če vlaki sledite v smeri proti jugu, kmalu pridete do naslednje vlake, po kateri poteka tudi markirana planinska pot iz Vipave prek Plaza in kapelice pri Lipah (694 m) proti Abramumu (900 m). Tu se je mogoče odpraviti na levo proti Abramumu ali na desno proti kapelici pri Lipah (694 m), do koder je kakšno minuto hoje. Od kapelice se je mogoče odpraviti ali proti Lipam in Gradiški Turi ali proti Plazu oziroma Gradišču in Vipavi.

Pot iz **Vipave** na Babjo mrvo se lahko začne na Trgu Pavla Rušta (»stari plac«). Od tam markirana planinska pot po levi različici (ne desni, ki poteka za Starim gradom) pripelje najprej do križišča pod Starim gradom. Tu je potrebno izbrati markirano pot, ki gre naprej proti severu (daljša pot iz Vipave prek Loze na Nanos), mogoče pa je

zaviti tudi na desno, prav tako markirano pot, ki se s strmim klancem v smeri vzhoda usmeri proti Plazu in Abramumu. Čez čas se s te poti na levo odcepi označena pot proti Lozi (krajša pot iz Vipave do Loze), ki pa se pridruži svoji daljši različici prav na mestu, koder je tudi že zgoraj opisani odcep proti Babji mrvi. Iz Vipave do Babje mrve je za kakšno uro in pol hoje.

Pot z **Gradišča pri Vipavi** pa se začne pri igrišču na vrhu Gradišča. Tu se ubere markirano pot proti Plazu (529 m) in nato do kapelice pri Lipah. Od tod je potrebno iti naprej v smeri proti Abramumu, pri čemer pa se kmalu že na prvem odcepu na levo zavije po široki poti proti severu. Ta je neoznačena in do Babje mrve pripelje v kakšnih 15 minutah. Vendar pa je potrebno biti pozoren, kje zaviti s te poti na levo proti vrhu Babje mrve. Modri trakovi, zavezani okrog dreves, ki v nekaj minutah pripeljejo do vrha, namreč (vsaj na začetku aprila je bilo tako) niso najbolje vidni. Z Gradišča do Babje mrve je za okrog uro hoje.

Aljoša Rehar

Poročilo nadzornega odbora za preteklo desetletje

Ko je avtor še pred kakšnim desetletjem vsak svoj prosti trenutek nosil na Turalipeplaz, se je večkrat milo rečeno čudil, kako je ta idealni poligon za zdravo življenje prezrt. Kaj bi dali ljudje, ki živijo na

neskončnih ravninah, za eno majhno vzpetino, ljudje, ki živijo v pustinjah, za par dreves, sredi mediteranskega podnebja pa imaš na enem mestu gozdove vseh vrst, romantično zaspane jase, drzne stene in na kilometre poti, ki vse peljejo k notranjemu miru. Obiskovalcev pa celo ob idealnih nedeljskih popoldnevih tako malo.

Neusmiljen tempo življenja in posledično kronična izpraznjenost in večno hlepenje po trajni svobodi so zavidljivo povečali obisk Nanosa. Celo in sploh tistih, ki to opravljajo peš. Je že tako, da fitnes naprave iz TV-prodaje in light hrana, ki se ob zavajajočih nasmeških trinajstletnic popolnih teles vsakodnevno ponujajo iz nabiralnikov, nikoli, ampak res nikoli ne bodo mogli nadomestiti tistega blagoslovljenega občutka prijetne utrujenosti po opravljeni turi. Prava stvar za napolnitev baterij za nov delovni teden z neusmiljenim tempom brez urnika in dobršno prikrajšanostjo za družinsko življenje.

Po krivici so bile prezrte tiste jase in s smrekovo streho prekrите poti..., ki so danes neokusno razorani blatni kolovozi, na katerih se

moraš panično umikati proti sebi dirjajočim domačim živalim. Kaj drugega ti niti ne preostane, saj so izrazito večje in nekajkrat težje od tebe.

Nedvomno je bilo področje Lip od nekdanjega področja pašnikov; dejavnost je zamrla le v tistih čudnih časih, ki v nekaterih celo prebujajo nostalgijo. Toda, ali res ni mogoče brezskrbno uporabljati tistih nekaj stezic, ki so že sedaj na več mestih grdo razrite? Že to je nepopravljivo. Zakaj je našemu društvu »dobrohotno položeno na srce«, da naj spelje novo planinsko pot od Kapelice do Ture? Kot da ni dovolj, da zaradi pro et contra zakona tudi Nanosu grozi epidemija medvedov. S tem pa bo konec tako polnjenja baterij kot pašništva. Kot na Kočevsko-Notranjskem, kjer že dolga leta hribi in gozdovi bolj kot ne samotno životarijo. Kdo pa hoče bližnje srečanje z medvedom, sploh če je verjetnost, da ga boš srečal, večja kot verjetnost, da boš na srečelovu zadel moko ali pašto.

Naj se nekega dne zgodi, da bo katera od domačih živali kaj storila nekemu, ki se je prišel razmigit in sprostit? Edini rezultat bo, da bo spet najpametnejši rumeni tisk na klopcah, v marketu in pred cerkvijo.

Torej je bila, ko je pred kakšnim desetletjem sedaj že nekdanji nadzorni odbor prevzemal dolžnost, še najmanjša skrb, kako povečati zanimanje za nedvomno atraktivno širše področje Lip, Plaza in Ture. Obisk se je spontano povečal, na drugi strani pa škoda prav tako. Zakaj je treba za nekaj metrov drv napraviti novo široko pot? V vsakem primeru posebej. Ali je možno, glede na atraktivnost in v imenu »večvrednostnega« prestiža, da bodo v ne tako oddaljeni prihodnosti Lipe postale področje nadstandardnih vikendov? Sploh sedaj, ko na Nanos prihaja elektrika. Končno. Ali je možno, da bodo naokrog posejane table z napisom Privat in tudi planinarjenje ne bo več dovoljeno? Upajmo, da ne, a nikoli se ne ve...

Potemtakem je najboljša rešitev, če naša državnica dobi še en zaščiteni park. A v poštev pride le celotno področje Nanosa – vse ostalo bi bilo

le lokalpatriotsko preseravanje. Odveč je poudarjati specifično floro in favno in primer tipično kraškega terena – na take argumente se v dobi potrošniške družbe in množičnega bega od sebe naleti na gluha ušesa; kao, že slišano. Bi pa tak park vnesel vsaj nekaj reda. Tako bi lahko sobivali planinci in kravce, aristokrati in konji, mlade družine in Triestini... Je pač slaba reklama, če recimo skupino tujcev vodiš na Nanos, vmes pa bežite pred domačimi živalmi, kašljate v prahu, ki ga dviga motokrosist (ne nujno vedno vsega krivi Italijan), v zadnjem hipu odskočite pred gorskim kolesarjem, ki vozi slalom med grmovjem in se sprašujete, ali še vedno živimo v dobi požigalništva, ko pa si lahko zakuriš za čevapčiče, kjerkoli se ti zahoče.

Je Naravni park Nanos verjeten ali le utopija? Če je le naravni park, ki ne nudi nič posebnega, potem je tako rekoč brez smisla. Če se bodo namnožili medvedi, prav tako. Če bodo na papirju veljala ena pravila, po zvezah pa druga, prav tako. Je moteče, da ideja prihaja od nekega nepomembnega planinskega društva, ne pa od kakšne lokalno regionalne »zvezde«, lobija, »konkurenčnega« društva, kluba ali gibanja? Ali pa je vse skupaj enostavno preveč idealistično in kot tako naivno?

Je že tako, da je človek nagnjen k negativnemu razmišljanju. A Nanos je naša velika danost, ki je ne znamo ceniti, ker smo jo pač potisnili v samoumevnost. Raje razmišljamo, da mu manjkajo metri nadmorske višine, več atraktivnega dogajanja, še več infrastrukture... In razmišljamo, kako bi recimo v Lozi pobirali cestnino, pa na Orlovšah še eno, pri Abramcu parkirnino in na Lipah vstopnino. Pri koritu nad Barnicami bi zaračunavali vodo, okrog Vojkove kočice bi prodajali dovolilnice za žar in pri Lovski koči bi kasirali za razgled. Da, res je, kar mogočno prostranstvo je ta naš Nanos, ta naša velika danost. Če ga ne zaščitimo, lahko pričakujemo še več razritih poti, neurejenih posek, morda celo vikendov na črno in privat zaprtih območij za elito... In Italijani se bodo še naprej obnašali, kot da nikoli niso bili pregnani z teh krajev in bodo veselo odnašali smrečice za natale in funghi, kadar si jih bo želodček zaželel. Je pa res, da dokler bodo

tako glasni in brezobrazni, medvedi ne bodo imeli interesa, da bi se preveč namnožili.

Izkoriščali bi ga, zaščitili pa ne. In tako bodo še naprej brneli in orali motorji za motokros, divje živali, smrečice in gozdni sadeži bodo neovirano hodili čez mejo (ki je ni več), krave in konji bodo preganjali sprostitev željne rekreativce, z dobrimi zvezami se bo lahko gradilo karkoli in kjerkoli, od vsepovsod bo dišalo po ražnjičih in ljudje bodo govorili: »Djuro, kaj ste šli sploh drezat? Mar bi pustili tako, kot je in nikomu ništa.« In se bo nadzorni svet zamislil in si rekel: »Saj res. Naša krovna zveza je prav tako en šušmuš. Koče, ki naj bi nudile toplino in zavetje, so le še profita željna gostinska podjetja, članarina je vrtoglavo visoka, dobiš pa za to komaj kaj omembe vrednega in nadzorni odbor je le zato, ker brez njega ne moreš imeti društva; zato da enkrat letno odda poročilo krovni zvezi (Če samo pomislimo, kaj se danes pravi biti nadzorni v velikih podjetjih. Tisoči evrov honorarja ... Aaahh ...), predvsem pa da ne dreza dlje kot do aktivnosti in papirjev znotraj društva, gorski teren, ki ga nadzira, pa naj pusti pri miru.« In isto naj bi veljalo tudi za naše društvo. Planinci naj bi enostavno ne bili več kritični glas ljudstva, ko je treba opozarjati na ekološke zmote in zablode. Za to so postavljene vladne in nevladne organizacije, ki so za to financirane z denarjem vseh državljanov. Zakaj se pa potem naš Nanos spreminja v kaotični rodeo poligon, motokros dirkališče, gradbeni enfant terrible, v en sam piknik plac, sanatorij za tržaške travme in blatni zmazek nekdam tako lepih in nedotakljivih poti in stezic? Kje so tiste organizacije, ki so le same sebi namen?

**za NO PD Vipava,
Jurij Kete**

Peak Troglav, SV stena – bela opojnost

Po Hanu mi je ostalo še štiri dni. Že preden sem se odpravil pod Khan Tengri sem rekel, da bom samo enkrat poizkusil na tem hribu. In tega sem se kasneje tudi držal, še bolj ko sem moral slabih dvesto višincev pod vrhom obračati v čisti jasnini sredi dneva.

Takrat sem se samo obrnil, nisem čutil tiste bolečine, prizadetosti, ne vem, zakaj. Mogoče sem prelahko prišel do tja, kamor sem?

Začuda se je k sebi spravil po enotedenskem »tekanju do sekreta«
tudi Jurc (op.p. Jure Juhasz – odličen alpinist iz Novega mesta). In po nekaj minutnem prepričevanju mi je le pritrdil, da gre tudi on jutri z menoj pod steno Troglava.

In res. Ob treh zjutraj nama že škriplje pod derezami obrobni led ledenika Ingelček. Takrat še nisem vedel, da bova danes deležna najlepšega dne na odpravi in enega najlepših v življenju nasploh.

Kajti vse, prav vse je teklo kot mora, led je bil odličen, vreme še bolj, krasni pogledi so pa samo še prilivali bencina na ogenj. Načrt za približen potek smeri sva določila pod steno. Jaz sem se nagibal bolj k osrednjemu delu stene, kjer bi smer postregla tudi s skalami, Jure pa ni hotel za mojo varianto niti slišati. Potem sva naredila kompromis in se odločila za ledno-snežno smer s čim manj opreme in za solistični slog.

Začel se je ples po belem prtu, kot nekateri radi rečejo. Oba sva bila dobro aklimatizarana in če bi lahko ta občutek, to svobodo, to lahkotnost bivanja v vertikali s kom primerjal, bi se moral močno potruditi, da bi ji našel sorodno dušo, če ji sploh bi?! Led je bil odličen, metri stene so kar kopneli pod nama. Le sonček je malce ponagajal, ko je odtalil zmrznjene kamne nad nama, ki so se odpravili navzdol, ko se je spremenilo agregatno stanje njihovega veziva s steno. Smer poteka po logični liniji do vrha stene. Le na vrhu nama je malce preglavic delal izstop na greben ovekovečen s snežnimi vehtami. Naposled sva tudi ta problem varno spravila pod streho. Tu sva se tudi prvič navezala. In po petih urah je bilo sedemsto metrov stene za nama. Zaslužen greben nama ni dal takega udobja, kot sva sprva pričakovala.

Sestop pa je že druga zgodba, ki ne sodi v domeno »big day«. Bilo je eno samo blodenje med razpokami, k sreči s »cvernom« povezana, polna nešteti zamolklih zvokov plazovitega pobočja in nekajkrat ogledovanje razpok iz nič kaj ljube perspektive. A to sodi zraven alpinizma. Malce zmučena pritavava pod steno do najine ropotije in si seževa še enkrat v roke.

Ne le da je za mano prva prava prvenstvena smer v visokih hribih. Spoznanje. Nova odkritja. Predvsem pa novi prijatelj, ki, tako on pravi, sem ga spet popeljal na stare odlične tire. Spoznal sem, koliko lahko doživiš v nekaj uricah, in koliko dni bi kdaj potem dal v zameno še za eno samo tako doživetje? Nešteto!

Dejan Koren

Treking po pogorju Everesta

Pi, pi, pi ... Štefan, vstani! Gremo. Sledi hitro pospravljanje spalk, še zadnji kosi opreme v nahrbtnike in gremo. Ups, to pa ni tako lahko, kot je izgledalo včeraj. Reduciranje opreme. V nahrbtniku tako ostanejo res le nepogrešljive stvari: spalka, goretex jakna, kratki rokavi, očala, gamaše, rokavice, kapa, dolge hlače, termo perilo, dolga majica, par parov nogavic, svetilka, zemljevidi in polna vrečka zdravil, kajti človek nikoli ne ve, kako bo telo odreagiralo na višino in napore. To je vse, upam, da v tej naglici nisva pozabila kakšne nepogrešljive stvari.

Ob 6.30 sva že na letališču v Katmanduju, od koder bova letela v Luklo; letališče 2848 m visoko, ki leži v nacionalnem parku Sagarmata, ustanovljenem leta 1976. Nahrbtnike položiva na res stare tehtnice, take so leta nazaj pri nas imeli v prodajalnah sadja. Super, moj »ruzak« slabih 10 kg, Štefanov pa 13 kg, jasno, on je fotograf. Na vsak kos prtljage, tudi na vsako pohodno palico posebej nalimajo nalepko »security«. Po pregledu dokumentov in otipavanju vseh delov telesa lahko pot do letala nadaljuješ za vozičkom, polnim prtljage. Sledi hitro natovarjanje prtljage, to zmečejo kar po sedežih, ter vkrcavanje potnikov. Po slabi uri sledi pristanek v Lukli. Letališče je res nekaj posebnega, kajti pristajalna steza je nagnjena 8 stopinj in se naenkrat zaključí ob vznožju hriba. Ne preveč prijetno doživetje.

No, najina avantura se je začela, zato pot pod noge. Zanimiva vas ob poti je vsekakor Namche Bazar. V tej majhni vasi s 100 hišami lahko človek nabavi neverjetne stvari, imajo celo baterije za fotoaparate, ki sva jih leto nazaj v Witenbergu iskala v vsaj 6 trgovinah. Tukaj pa na višini 3400 m, 5 ur hoda od letališča, brez cestnih povezav dobiš vse, kar potrebuješ. V vasi sta tudi zdravnik in zobozdravnik, drugače pa po uličicah srečaš večinoma Tibetance, ki čez prelaz Nang Pa La na jakih tovorijo blago, predvsem tekstil iz Kitajske, veliko pa se jih je sem umaknilo pred preganjanjem kitajske oblasti. Že po nekaj minutah hoje iz N. Bazarja lahko vidiš Ama

Dablam, Everest in Lhotse. Lep razgled. Do tu navadno pridejo Japonci, si ogledajo Everest in že hitijo v dolino.

Na začetku trekinga sva se vzpenjala počasi in tako telo navajala na višino. Celotno pot z višino nisva imela večjih problemov, razen rahlega glavobola med spanjem v Machermu na višini približno 4460 metrov. Blizu te postojanke je leta 1974 Lerpla videla Yetija, človeka visokih krajev. Mislim, da bi ga tisto noč verjetno videla tudi sama. Za boj proti višinski bolezni sva vsak dan pridno pila bilobile.

Na poti sva srečevala večinoma šerpe, ki so nosili tudi do 50 kg težke košare, napolnjene z nepogrešljivimi artikli, namenjenimi predvsem turistom. V košarah se najde voda, sadje, pločevinke piva, čokolade ... Midva sva pila vodo iz pipe, vanjo pa dodajala tablete klora. Z ne preveč prijetnim vonjem, a stoođtoto varno. S prehrano si nisva delala problemov. Za zajtrk sva večinoma jedla tibetanski kruh z medom ali

marmelado, kosilo sva preskočila, za večerjo pa sva si privoščila dal bat (za isto ceno lahko poješ, kolikor hočeš), šerpa juho, momote..., skratka vegetarijansko hrano. Ko vidiš čistočo in opremljenost kuhinje, zamazane roke in mastno obleko kuharjev, se malo ustrašiš, kakšne bodo posledice. Na treku je bilo vse ok, na teh višinah tudi bakterije izgubijo svojo moč.

Pot sva nadaljevala po dolini Duh Kosi proti Gokyu, ki leži ob čudovitem jezeru. Kljub rahli utrujenosti sva se še isti dan povzpela na 5480 m visok Gokyo Ri. Proti koncu vzpona je dihanje postajalo vedno globlje, korak se je upočasnil... Uau, enkratni razgled. Everest, Lothse, Makalu, Tamserku, Kangtega, Ama Dablam, Cho Oyu, Cholache, Taboche..., nižjih sploh nisva prepoznala. Splača se potruditi, napor je res poplačan. Iz nahrbtnika vzameva zastavice in jih razobesiva. V vetru zaplapolajo in odnesejo naše prošnje in molitve daleč v nebo.

Odločila sva se, da bova preko prelaza Cho La Pass poskušala priti do Dzonghle in potem nadaljevala pot proti Kalla Pattarju. Kljub resnim opozorilom domačinov o težavnosti poti sva se vseeno odločila za prečenje. Zadnji del poti, ki je speljan po moreni, nama je dal popra. Ne vem, morda 50 metrov pod vrhom, bi najraje ruzak pustila kar tam, sama pa prosila kakšno šerpo, če me naloži v košaro. Po kratkem počitku sem le vstala in nadaljevala pot. Vrh, stisk rok, objem in slikanje.

Kot zanimivost; za ekipo treh Francozov je skrbelo pet šerp, od kuharja, ki jim je med potjo pripravljaj obroke, vodiča, ki je skrbel za nemoteno napredovanje, do nosačev, ki so poleg nahrbtnikov nosili še vse kozice in lonce. Prepoznali smo tudi francosko salamo, vino, sir, skratka dobrote, ki jih midva v Nepalju nisva srečala. Človek se vpraša, kje je varuh človekovih pravic.

Spust po ledeniku je bil poglavje zase. V težnji po čim lažjih nahrbtnikih s seboj nisva vzela derez in po ledu sva jo maširala z gojzarji brez profila. Ma nama je uspelo.

Prenočevala sva v vasi Dzonlgla. Tukaj je vmesno, da povem še par besed o prenočevanju. Glede prenočišč ni nobenega problema, saj si vasi sledijo približno na dve uri hoje. V vsaki vasi pa je kakšna kamnita hiša, ki nudi hrano in prenočevanje. V pritličju je na sredini hiše peč, okrog katere se zvečer zbere vsa družina (edini ogrevan prostor). V zgornjem nadstropju pa so sobice namenjene turistom. Temperature se ponoči v hiši spustijo tudi do -5 stopinj, kar je huda preizkušnja tudi za zimske spalke. Navadno je bilo s spanjem vse ok, le v tej vasi so bili problemi. Sobe so bile 2 x 1,5 metra velike, med seboj pa ločene z 5 mm debelo vezano ploščo. To ne bi bil noben problem, če v eni od teh sobic ne bi spal možakar, ki je vso noč smrčal. Gotovo bi zmagal v vseh konkurencah. Na začetku smo kašljali, potem se smejali, težili in na koncu celo trkali po steni, a možakar je spal spanje pravičnega. Vsi neprespani nadaljujemo pot proti Lobuchem. Od tu pa sredi noči proti najvišjemu vrhu Kalla Pattarja. Na vrhu stisk roke, nasmeh in nov višinski rekord – 5623 metrov. Za čustva ni časa, zebe. Hiter spust v dolino mimo Dughle, svetega kraja, kjer je pokopališče šerp, ki so umrli nenaravne smrti. Stupe so brez imen, kajti po smrti so vsi enaki. Če je le mogoče, šerpe, ki so preminule na odpravah prinesejo na ta kraj, če jih pustijo v gorah, to prinaša nesrečo. Res spokojen kraj.

Mimo vasi Periche, iz katere je enkratni pogled na Taboche in Tamserku, se mimo samostana v Tanghbocheju vrneva v Namche Bazar ter se odločiva, da pot nadaljujeva do Lukle in poskusiva zjutraj dobiti prosto mesto na letalu za Katmandu. Uspelo nama je dobiti karto.

Varnostni pregled je bil zanimiv. Vojak je odprl nahrbtnik, ven vzel spalko, jo malo prešlatal, nahrbtnik zaprl in nanj nalepil nalepko »security«. Ja, varnostni pregledi v Nepalju kljub resnim obrazom vojakov in strahu pred maoisti niso na zavidljivem nivoju. Se bodo morali še česa naučiti. Za konec le, zberite denar, rezervirajte letalsko karto in srečno pot v Nepal.

Tamara in Štefan Rehar

MO Vipava se predstavlja

Kot v večini mladinskih odsekov po Sloveniji, se tudi v našem odseku srečujemo večinoma srednješolci in študentje. Aktivnih članov MO nas je okoli 10 ± 3 , vse skupaj pa se dogaja pod taktirko načelnice Maje Čermelj.

Uradno se dobimo skupaj le 4- ali 5-krat na leto, pred večjimi akcijam, saj se večino ostalih stvari dogovorimo kar ob pijači. Ne bomo vam opisali vseh stvari, ki se dogajajo v našem MO, ker 1) ni dovolj prostora in 2) ker jih ni imel kdo napisati. Zato vam bomo predstavili le nekaj dejavnosti oz. akcij, ki se jih je izvedlo v letu 2005 v našem MO.

Ena glavnih akcij, ki jih pripravi MO, je poletni mladinski tabor. V letu 2006 bomo izvedli že jubilejni 25. tabor. Namenjen je pretežno osnovnošolcem od 4. razreda naprej.

Poletni tabor 2005 – Solčava

Po pravici povedano sem se za planinski tabor odločila malo zaradi radovednosti malo pa tudi zato, da počitnice preživim na drugačen način. Seveda je bilo potrebno kar nekaj mesecev moledovanja pri starših, da sta mi verjela, da mislim zares in si to tudi želim.

Končno sva s prijateljico z enodnevno zamudo prispeli v prekrasno Logarsko dolino. Skozi ves teden smo imeli zelo lepo vreme. Imeli smo več izletov v gore, najbolj zahteven je bil dvodnevni izlet na Korošico. Izleti v gore zahtevajo kar precej energije in vztrajnosti. A te nam ni manjkalo... Energijo pa smo pridobivali s hrano. Ko smo se z gora vračali v tabor, nas je vedno najbolj razveselil vonj iz kuhinje. Hrana je bila zelo dobra.

Ob večerih smo se igrali razne družabne igre in se smejali fotografijam z izletov. Novinci smo na kresni večer doživeli krst, vendar nam kljub strahu, kako bo, ni bilo hudega.

Preživela sem lep teden v naravi, za kar se lahko zahvalim članom planinskega društva Vipava, ki so poskrbeli za organizacijo.

Roza Kodelja

Izlet na Bled

No, pa smo ga dočakali. Naš prvi izlet z MO namreč! Za prvi tak izlet smo se odločili, da se odpeljemo na Bled, ki je bil v tem zimskem času še posebej čaroben. Tam smo preizkusili svoje drsalne in tudi »padalske« sposobnosti. Kljub boleznim in drugim obveznostim smo se v soboto 5. 2. 2005, z okrnjeno posadko zbrali na že vsem znanem štabnem mestu, na Trgu Pavla Rušta, od koder smo se ob devetih zjutraj podali na pot. Vseh nas je bilo osem, in sicer: Boris Kodelja, Miloš Kodele, Teja Pičulin, Branko Mikuž, Alenka Rehar, Maja Čermelj, Maja Rehar in Tibor Doles. Z dvema avtomobiloma smo se tako najprej odpeljali po stari in zasneženi cesti skozi Tolmin pa vse tja do Bohinjskega jezera, kjer so se nekateri od nas prvič srečali z veščinami alpinizma. Po kratkem postanku ob jezeru in skodelici toplega čaja smo pot nadaljevali proti Bledu. Ker pa je bila pustna

sobota, smo si v centru ogledali tudi pustni sprevod in se, kot je za ta dan primerno, posladkali s pustnimi krofi, ki so jih delili vsem obiskovalcem. Dolga pot pa nas je vse naredila že pošteno lačne, zato smo lakoto potešili v naši že znani piceriji, kjer pa so nas sprva (pre)majhne pice razočarale. Kasneje pa se je izkazalo, da so bile dovolj velike, za nekatere celo preveč.

Nekaj kilometrov z Bleda pa nas je že pričakovala zasnežena soteska Vintgar, ki nam je razkrila vso svojo zimsko lepoto. Pot skozi sotesko nas je vodila mimo potoka Radovna, čez lesene mostičke vse do slapa Šum. Ob tem pa smo izvedli tudi tekmovanje v kepanju, pri čemer so bili eni bolj, drugi malo manj spretni.

Ker pa nas je čas začel preganjati, smo se odpravili na obljubljeni drsališče, kjer so se nam pridružili še smučarji Florijan Funa, Benjamin Kodele in Toni Markovc. Iz vsega videnega lahko rečem, da so se tistega dne rodili novi drsalni obrati (Funa obrat). Po končanem drsanju smo se utrujeni, a zadovoljni odpravili proti domu. O naslednjih podvigih MO pa naslednjič, ko bomo poročali o našem drugem izletu.

Alenka Rehar in Teja Pičulin

Kanjavec

Kanjavec je bila ena izmed mnogih tur, ki smo jih izvedli skupaj s prijatelji iz MO Ajdovščina. Kot vedno se je ideja za turo porodila dan prej. In ker vsi skupaj ne kompliciramo preveč, smo v soboto zjutraj že bili v dolini Zadnjice. Počasi smo sopihali proti Zasavski koči na Prehodavcih. Ko smo prišli h koči, smo videli, da ima vrh malo več snega, kot smo pričakovali. A hvala bogu smo bili skoraj na vse pripravljeni. Zato nam tudi malo snega ni preprečilo prihoda na vrh. Na vrhu smo se naužili prekrasnega razgleda na delno pobeljene Julijce in se nato spustili na Dolič. To ti je bil spust, malo smo se drsali, malo stokali in malo tudi gazili. Ma kaj čmo, je treba izkoristit še zadnji sneg. Ko smo zapustili kočo na Doliču, smo se odpravili na

dolgo in naporno pot v Zadnjico. In povem vam le še to, da ga ni čez mrzlo vodo in sezute škornje.

Benjamin Kodele

POT – Planinska Orientacijska Tekmovanja

Orientacija je v MO zaživela šele pred sedmimi leti, ko je Aljoša Rehar po opravljenem tečaju izvedel prvo tekmo. Kmalu zatem se je navdušenje nad orientacijo iz Vipave preselilo še na sosednja MO. V našem MO imamo do sedaj že štiri orientaciste, ki pridno pripravljajo tekmovanja. Lahko se še pohvalim, da smo skupaj z odborom za orientacijo pri MK in drugimi društvi iz primorsko lige pripravili zelo uspešen SPOT.

Pavel Makovec

Rovinj

Rovinj, prekrasno mestece na hrvaški obali, ponuja vipavskim rekreativnim plezalcem obilo užitka v starem kamnolomu. V to mestece se nas je v začetku septembra odpravilo sedem plezalcev in plezalk (ne copat :)). Prvi dan je bil namenjen samo plezanju, medtem ko smo se drugi dan bolj kot plezanju posvetili poležavanju, sončenju in seveda plavanju. Izkupiček obeh dni je bil tako na koncu kar spoštljiv, če upoštevamo, da smo spali od petka do nedelje le dobrih 6h. Splezali smo 3 smeri z oceno 6c, 2 z oceno 6b, 2 z oceno 6a ter 10 smeri z oceno od 4b do 5c. Ker to potepanje postaja vedno bolj zanimivo in številčno, se ne bojim, da nas v letu 2006 ne bo na Hrvaško.

Pavel Makovec

No, za konec vas povabim še na kakšno potepanje z MO Vipava. Izbirate lahko med: sankanjem, drsanjem, nočnim pohodom ob polni luni, pohodom na Triglav, taborom, pohodom z raftingom, POT in plezanjem. Med vse te dejavnosti pa se bo vrnilo še kup izletov in akcij, ki pa se bodo večinoma organizirale in izvedle v dnevu ali dveh.

MO Vipava

Vtisi udeležencev tabora Solčava 2005

Solčava 2005

V letu 2005 je potekal že 24. planinski tabor, bil je nad Solčavo, udeležilo se ga je okrog 70 ljudi. Nekateri smo se odpravili že v petek popoldne. Drugi pa so se nam pridružili v soboto opoldne. Najprej je bilo potrebno naložiti opremo, hrano, šotore itd. na tovornjak.

V Solčavi nas je pričakal dež, zato smo se morali dobro organizirati. Hitro smo postavili šotora za kuhinjo in jedilnico in znosili vso opremo pod streho, kjer smo tudi mi počakali, da se bo vreme izboljšalo. A se ni, zato smo se, ker je bilo pozno, odpravili spat, nekateri na bližnji senik, nekateri pa v kuhinjo in lastne šotore.

V soboto smo vstali zelo zgodaj ter se takoj lotili dela. Postavili smo šotore, poskrbeli smo, da je bila kopalnica narejena. Ves čas je padal dež, a mi smo pridno delali in ves tabor je bil skoraj »tipi topi«. Okrog poldneva pa je prišel avtobus in pripeljal ostale udeležence. Dež je takrat ponehal in ga ni bilo več do konca tabora. Hitro so se vselili v šotore in pomagali pri raznih opravkih. V jedilnici je bil zbor, kjer so nam povedali, kako bo potekal tabor.

Nato smo se zabavali v šotorih, v jedilnici, kuhinji in ura je bila že pozna in odšli smo spat.

V nedeljo je bil čas za krajši pohod. Najprej smo imeli zajtrk, napolnili smo nahrbtnike in odšli k sveti maši k Svetemu Duhu. Pot je peljala po makadamski cesti. Po maši smo se odpravili k Potočki zijalki. Hodili smo po stezi, ki je vodila skozi gozd, imeli smo več postankov. Bilo je vroče in vroče, dokler nismo prišli do jame, kjer je bil hlad, ki je prihajal iz velike jame. Pri Potočki zijalki smo nekaj časa počivali, nato pa smo se odpravili v tabor. Po nekaj urah hoje smo prišli v tabor, kjer smo si oddihali celo popoldne. Prišla sta na vrsto večerja in spanje.

V ponedeljek je bil na vrsti dvodnevni pohod na Korošico. Bilo je lepo vreme in pričel se je pohod. Pot je bila strma, večkrat izpostavljena, zato smo večkrat počivali, da smo potem lažje nadaljevali. Naš cilj prvega dne je bila Ojstrica, a zaradi goste megle smo se ustavili na Kocbekovem domu na Korošici, kjer smo tudi prespali. V koči smo oskrbnico najmanj desetkrat vprašali, če ima palačinke, vendar je vsakič znova odgovorila, da jih nimajo oziroma da so jim zmanjkale. V koči smo se igrali družabne igre, potem pa smo šli spat. Ležišča so bila udobna.

V torek zjutraj smo vstali in se odpravili. Ena skupina je šla na Škarje in kasneje počivala pri koči, druga skupina pa je šla na Ojstrico. Pot na Ojstrico je bila strma in kamenje se je krušilo, vendar smo srečno prišli na vrh. Razgled z Ojstrice je bil lep in vrnilo smo se za drugo skupino, ki nas je čakala pri koči. Skupaj smo se odpravili v tabor, kjer smo nato počivali... Bil je tudi adrenalinski spust, ki ga je pripravil Leon Rehar.

V sredo smo igrali odbojko, nogomet in razne družabne igre. V četrtek je bil pohod na Raduho. Vstali smo zgodaj, pozajtrkovali in se podali na pot. Iz tabora so nekateri odšli z avtomobili, nekateri peš, zbrali smo se pri koči na Grohotu in od tam skupaj šli na vrh Raduhe. Seveda je bila pot strma in kamenje se je trgalo izpod čevljev. Ko smo prišli na vrh, pa je sledil počitek. Vrnili smo se v tabor. Ko smo prišli, nas je že čakalo kosilo in počivanje, a ne za dolgo, saj je sledil nogomet fantje–punce, glavna atrakcija tabora, z rezultatom 2 : 0 za fante in še tekma stari–mladi, z rezultatom 3 : 0 za stare.

V petek je bil zadnji dan. Dopoldne je bila orientacija, nato taborjada in druge igre, zvečer pa tombola, podelitev nagrad za zasluge tistim, brez katerih tabor ne bi uspel. Imeli smo tudi krst za vse tiste, ki so bili prvič na taboru. Bil je kot kviz »Lepo je biti planinec«. Krščenci so morali priteči do klopi, stopiti gor in zakikirikati. Kdor je bil prvi, je šel na vroči stol, nato pa odgovarjal na vprašanja. Če ni znal, je šel pred Prasce in ti so mu naložili kazen – s »štrikom po riti«.

Na koncu smo prižgali še kres, okrog katerega je bilo veliko petja in smeha.

V soboto pa smo pospravili in odšli domov. Tako se je naš tabor končal in vidimo se spet na naslednjem taboru.

Matej Naglost

Dvodnevni pohod

Letos, zadnji teden v juliju, smo se odpravili na taborjenje v Logarsko dolino.

Opisala vam bom dvodnevni pohod. V ponedeljek smo se odločili za dvodnevni pohod na Korošico. Iz tabora smo odšli že zgodaj zjutraj. Pot je bila najprej položna, nato pa zelo strma, tako da smo morali na nekaterih mestih celo plezati. Ta dan smo hodili približno sedem ur. Vsi utrujeni smo po naporni poti le prišli na vrh. Zgoraj nas je čakalo nič kaj prijazno vreme, saj je bila megla tako gosta, da take nisem videla še nikoli v življenju, pa tudi mrzlo je bilo.

Lakota nas je dobro zdelala, tako da smo posedli po klopeh in iz nahrbtnikov potegnili same dobrote. Nato je sledila zabava. V koči smo si krajšali čas z različnimi igrami in s pripovedovanjem šal. Kmalu smo se odpravili spat, saj smo vedeli, da bo potrebno zjutraj zgodaj vstati.

Naslednji dan smo takoj po zajtrku napolnili zaloge vode in takoj startali v dolino proti taboru. Pot navzdol se mi je zdela bolj naporna kakor navzgor. Zaradi utrujenosti smo napravili nekaj postankov, da smo se lahko spočili. Ko smo končno prispeli do ceste, so nas najbolj izmučene pohodnike pričakali avtomobili in nas odpeljali v tabor, ostali pa so za nami prišli peš.

Maruša Vrčon

Robanov kot

V okviru planinskega tabora planinskega društva Vipava, ki smo ga imeli na travniku Ramčar v Logarski dolini, smo se v ponedeljek, 25. 7., odpravili proti Robanovemu kotu. Zjutraj smo vstali ob sedmih. Takrat so se nekateri odpravili skozi Robanov kot na dvodnevni izlet. Ostali, ki smo ostali v taboru, smo pojedli zajtrk, si pripravili nahrbtnike in okrog devete ure šli iz tabora. Odšli smo proti kraju Solčava. Hodili smo, prečkali most in zavili v gozd. Ustavili smo se na počivališču, kjer so bile mize in klopi, ter pojedli malico. Po malici smo odšli naprej. Med potjo smo jedli maline in se pogovarjali. Opazovali smo okolico in naravne znamenitosti. Hodili smo skozi vas, kjer je bil nekoč ledenik. Kmalu zatem smo prišli na vrh do domačije, na kateri izdelujejo in prodajajo domače mlečne izdelke. Nekateri smo te izdelke tudi poskusili in za spomin dobili leseno žlico. Dobro smo si ogledali domačijo, se malo odpočili in se nato odpravili v dolino. Po poti smo videli naravne izvire, kjer teče pitna voda. Igrali smo se družabno igro »Ugani žival«. Ko smo se vrnili, smo pojedli kosilo, po kosilu pa smo imeli lep družabni popoldan. Igrali smo se različne igre in se zabavali. Sledila je večerja in spat smo šli ob triindvajsetih. Tako smo preživeli enega izmed mnogih lepih dni na taborjenju v Logarski dolini.

Darja Česen

Prost dan in igranje nogometa

V sredo smo imeli na taboru prost dan. To pomeni, da nam ni bilo treba zgodaj vstati, da bi šli na naporno turo. Da pa bi se vseeno malo »razmigali«, smo se odločili za nogometno tekmo. Naredili smo tri ekipe in se pomerili. Naša ekipa je zagrizeno igrala in to se nam je tudi obrestovalo. Dali smo dva gola, ki sta nam prinesla zmago. Moram se pohvaliti, da sem s prvim zadetkom k njej prispeval tudi sam.

Igra ni bila samo borbena, ampak tudi zabavna. Žoga, ki je okrogla, ne uboga vedno najbolj. Včasih se kar nenadoma znajde na kupu med pomijami.

Urban Šček

MacGywer na taboru

Tudi letos smo imeli na taboru Leona Reharja, ali MacGywerja, kot smo mu pravili. Pripravil je veliko zanimivih stvari. Ena izmed njih je bila spuščanje z vrvo. Najprej smo si natakneli plezalne pase. MacGywer je napeljal vrv z enega drevesa na drugo. Čakali smo v

vrsti, da se bomo spustili po vrvi. Vsi smo z veseljem čakali na svoj spust. Leteli smo do konca vrvi. Tudi letos so se spustili najmlajši pustolovci.

Bili so Tadej, ki je že dolgoletni junak, pridružila sta se mu še Iztok in Matevž. Mislim, da je bilo vse tri malo strah, zagotovo pa so uživali pri letenju. Odločil sem se, da se bom spustil tudi jaz. Preden sem se spustil, me je bilo malo strah, a sem se vseeno spustil. Ko smo se vsi dvakrat spustili, je sledila tekma. Tam so tekmovali tako, da zmaga tisti, ki se prvi spusti do drugega drevesa in pripleza nazaj. Najhitrejši je bil Miloš, drugi je bil Andrej in tretji je bil Benjamin. Po tekmi smo se lahko še enkrat spustili.

Leon je pripravil tudi predavanje o svojih popotovanjih po Bosni. Pogledali smo si slike bosanskih zanimivosti: mošeje, ki niso bile podrtе v vojni, bosanske hiše, primerjavo Triglava z najvišjim vrhom v Bosni. Ogledali smo si tudi gore, ki so obdane z minami. Videli smo tudi mostove, ki so bili med vojno porušeni in so spet obnovljeni. Pokazal pa nam je tudi mostove, na katere se ni smelo iti.

Take so stvari, ki jih je pripravil MacGywer. Bilo je zelo super.

Vid Čermelj

Pohod na Grohat

Kot na lanskem mi je bilo tudi na letošnjem taborjenju zelo všeč. Taborili smo zadnji teden v mesecu juliju in imeli smo se lepo. Skoraj vsak dan smo šli na kakšen pohod. Eni na bolj zahtevne, drugi na malo manj. Od pohodov mi je najbolj ostal v spominu tisti, ko smo šli na planino Grohat. Iz Solčave smo šli mimo kmetij Ramšak, Ravničar, Močnik, Jankar do Bukovnika. Kar precej smo se napotili, saj je bila pot strma. Hodili smo med grmovjem in pašniki ter med potjo nabirali maline. Ko smo prišli do kmetije Bukovnik, smo se malo odpočili. Na tabli pred hišo je pisalo, da je to najvišje ležeča kmetija v Sloveniji. Videli smo, kako zgleda kmetovanje na tako strmem pobočju, saj so bili ravno pri spravljanju sena in zanimivo je bilo videti vso tisto čudno mehanizacijo, ki se je premikala po travniku. Ko smo se malce oddahnili, smo šli naprej proti planini Grohat. Hodili smo po senci in priznati moram, da je bila res prijetna pot. Med potjo smo jedli borovnice, ki sem jih prvič v življenju videla, kako rastejo. Prvič v življenju sem tudi videla zelo lepo rdečo mušnico v naravi. Bilo mi je zelo prijetno, ko sem ob tako prijetnem sprehodu videla še toliko zanimivosti. Kmalu smo prišli do planine Grohat, ki je bila tudi naš cilj. Ob tem moram povedati, da je ena skupina naših planincev vstala že kar nekaj pred nami in se je tisti dan povzpela na Raduho. Na planini Grohat smo pomalicali ter se odpočili. Ker smo hoteli priti v tabor pred tistimi, ki so šli na Raduho, smo se odločili, da ne bomo zavlačevali in se bomo raje prej

odpravili v tabor, da si bomo lahko v miru privoščili tuširanje, preden nam »ta pridni« ne porabijo vse tople vode.

S planine Grohat smo šli po isti poti do kmetije Bukovnik, od tam pa po daljši in manj zahtevni poti v tabor. Še dobro, da nisem vedela, kako dolga pot nas čaka. Hodili smo in hodili in kar ni je hotelo biti konec. Bila je vročina in hoja je bila kar utrudljiva. Še dobro, da smo nekajkrat ob poti dobili svežo vodo, s katero smo se hladili. Nekaj časa smo se s prijatelji pogovarjali in igrali, vendar nam je kmalu postalo vse odveč in smo zato vse svoje moči usmerjali le v hojo. Hodili smo mimo Slemenca, kmetije Robnik do kmetije Prodnik. Od kmetije Prodnik pa smo se po strmem pobočju spustili proti kmetiji Majdač. Zanimiva je bila hoja po strmih travnikih in pašnikih. Ko smo prišli do kmetije Majdač, smo vedeli, da smo že blizu tabora in da je potrebno le še malo napora. Pohiteli smo, saj smo zvedeli, da je druga skupina, ki je šla na vrh Raduhe, že dokaj blizu. In ker smo hoteli na vsak način priti pred njimi, se nismo nič obirali. Prav kmalu smo zagledali šotore. Prišli smo v tabor in stekli vsak k svojemu šotoru po brisačo ter nato takoj v vrsto za tuš. Ni minilo veliko časa, ko se je vrnila tudi druga skupina. In pripravili so veličasten prihod.

Na ovinku pred taborom so se vsi sezuli ter iz bližnjega potoka potegnili suho podrto deblo. Na to deblo so navesili svoje čevlje in si ga naložili na rame. Tako otovorjeni z nahrbtniki in deblom polnim čevljev so se bosi sprehodili do tabora ter med potjo peli. Cela procesija se je sprehodila mimo vseh šotorov do tušev, kjer so odvrgli ves tovor ter vsi skupaj stekli pod tuš, kjer so se kar oblečeni ohladili. Še bolj zanimivo je bilo, da se niso ohladili samo z vodo iz tuša, pač pa je preko stene priletelo na njih še vse ostalo, kar je bilo tekočega pri roki, med drugim tudi voda z detergentom, ki je bila namenjena umivanju posode. In ni gotovo, da ni bil vmes še kakšen kos paradižnika ali kumare, ki je ostal kakšnemu malo manj večjemu pomivalcu posode. Kot že nekaj let mi je tudi letos bilo lepo. Upam, da se bom lahko tudi drugo leto udeležila taborjenja, saj je tam vedno zanimivo in ni nikoli dolgčas.

Sara Rehar

Zadnji dan

Letos smo taborili v Solčavi. Tam mi je bilo zelo všeč. Cele dneve so se dogajale same zanimive reči. Seveda smo morali tudi hoditi na pohode, ampak najbolj mi je bil všeč predzadnji dan, ko smo imeli taborjado. Zabavno mi je bilo, ko smo tekmovali, katera skupina bo boljša v raznih igrah. Prva igra mi je bila zelo všeč, ker smo morali le z usti pregrizniti vodni balon brez pomoči rok. Všeč mi je bila tudi tista igrica, ko so morali tekmovalci z zavezanimi očmi poiskati copate v travi. Popoldne smo igrali tombolo. Bilo je super, ker sem dobila veliko nagrad. Zvečer pa je bil čas za krst. Krstili so tiste, ki so bili prvič na taborjenju, potem pa so zakurili kres. Ob kresu smo prepevali in se igrali. Spat smo šli zelo pozno.

Rebeka Rehar

Taborjada

Alenka nam je povedala, da bo taborjada in naj se oblečemo v kopalke ter vsak vzame svojo žlico. Ko smo začeli, smo bili vsi nestrpni. Razdelili smo se v štiri skupine. Prva igra je bila, da si pregriznil vodni balon. Nekaterim je šlo bolj od rok, ups, od zob kot drugim. Naslednja igra je bila, da smo imeli v ustih konec žlice in žogico za namizni tenis na žlici. Hitro si moral steči do črte in nazaj do svoje skupine. Tam si podal drugemu soigralcu. Tretja igra je bilo ciljanje vodnih balonov v vedro. Eden je držal vedro, ostali pa so vsak po en balon vrgli v vedro. Če je zadel, je padel v vedro, drugače je počil. V naslednji igri je bilo treba poiskati copat. Določili smo enega iz vsake skupine. Tistim, ki smo jih izbrali, so zavezali oči in potem so morali poiskati copat. Mi smo ga usmerjali z glasom. V predzadnji igri smo si zvezali noge in morali skakati do črte in nazaj. Potem pa je sledila zadnja igra: eden iz skupine si je vzel en velik balon, napolnjen z vodo, in vsi smo si ga podajali. Kmalu so počili, saj so bili veliki in težki. Na koncu pa smo se obmetavali z baloni in oblivali, da smo bili vsi mokri.

Melita Petrič

Primorska orientacijska liga v sezoni 05/06

Planinska društva primorske planinske orientacijske lige so v tekmovalni sezoni 2005/2006 izvedla štiri tekme (Nova Gorica, Ajdovščina, Kobarid, Podnanos). Udeležba na tekmah je bilo nekoliko slabša kot leto poprej, rezultati pa so naslednji:

kategorija A:

1. PD Kobarid
2. PD Tolmin

kategorija B:

1. PD Ajdovščina
2. PD Nova Gorica
3. PD Tolmin
4. PD Podnanos
5. PD Vipava

kategorija C:

1. PD Ajdovščina
2. PD Nova Gorica
3. PD Podnanos
4. PD Vipava

Slabše uvrstitve ekip PD Vipava, ki so se običajno vedno uvrstile na državno tekmovanje, gre pripisati predvsem redki udeležbi na regionalnih tekmovanjih.

Na državno tekmovanje, t. i. Slovensko planinsko orientacijsko tekmovanje (SPOT), sta se uvrstili najboljši dve društvi iz vsake kategorije. Ostala društva so se lahko prijavila na državno tekmovanje v lažji ali težji odprti kategoriji. SPOT je potekal 20. in 21. maja na Savinjskem. Dobre uvrstitve so dosegle tudi ekipe iz primorske planinske orientacijske lige – v kategoriji A je PD Kobarid zasedel 8. mesto, PD Tolmin pa 11. mesto; v kategoriji B je PD Nova Gorica doseglo 8. mesto, PD Ajdovščina pa 11. mesto; v kategoriji C je PD Ajdovščina zasedlo 4. mesto, PD Nova Gorica pa 7. mesto.

Letošnji SPOT so sicer organizirala naslednja planinska društva: PD Dobrovlje Braslovče, PD Polzela, PD Vransko, PD Zabukovica in PD Žalec.

Razmišljanje o alpinizmu

Spet je leto naokrog, ko prebiram mail našega urednika, ki me sprašuje, če bi lahko do konca leta spet napisal kak članek za našo Turo. Ampak kaj? Kaj napisati? O čem? In odločil sem se za tisto stvar, v katero najraje zahajam – alpinizem!

Ja, kaj pa boš novega povedal, boste dejali! Glejte, stvar ni tako preprosta, kot se na prvi pogled zazdi človeku, ki nima ravnogostih stikov s to stvarjo. Začne se pri samem začetku kot pri vsaki stvari. Najprej naletiš na vprašanje, kje in kako, predvsem pa s kom začeti. Ko le odkriješ somišljenike, ki tudi radi zahajajo v »nekoristni svet«, kot nekateri radi rečejo. Se zaletiš, če imaš pač srečo, in dobiš »ferajn«, ki kar se da dobro funkcionira in ima poleg tega še zdravo srce. V čem je potem problem? Problem je v nas samih, ki smo del društev in del njihovega jedra, ki v hlastanju za višjim, težjim, lepim, uživaškim prezremo vse to, kar, roko na srce, šteje in predvsem plemeniti življenje nam vsem in dela prihodnost nam in društvu!

Nato je pa čas tisti, ki kroji, koliko bomo, če sploh bomo, na teden preživeli nam toliko pomembne stvari ob seveda glasnem spodbujanju domačih o metanju časa z lopato skozi okno. Ja, vse je odvisno od nas samih in od naše volje. Predvsem pa, kaj nam je pomembnejše – za kaj živimo!?

Pa naposled le začneš trenirati in prebirati na metre knjig na to temo, tudi tu je odvisno predvsem od lastne volje. Izgovori, da je bilo danes v službi za znoret, pa to, pa ono. To je zgolj za javno lažno opravičevanje, ki škodi še najbolj samemu sebi. Od količine in kakovosti treninga je odvisen naš pridelek! Z njim bomo uživali in premagovali težave, ki nas čakajo na naši poti. Poti do cilja. Seveda pa naš značaj doda piko na i pri vsej stvari. Plemeniti vso stvar in rodi nova prijateljstva – plete nove vezi, tudi društvene.

Naposled se pojavi še en problemček, nekateri radi rečejo, da se začne in konča pri njem – ja, denar, ni bilo težko ugotoviti. Ja, tudi za plezanje so potrebne finance, še najbolj na začetku, kjer je tudi po tej

plati najtežje! Če seveda imaš to srečo in imaš ognjišče, ki ti spet, tudi pri tej tvoji novi ideji, stoji ob strani!

In ko začneš po malem dojemati stvari pri tem športu in se ti plezanje začne sidrati v dušo, tvoj prosti čas začne vidno kopneti. In zazdi se ti, da ne počneš drugega, kot je služba in plezanje, pa saj ni prav daleč od resnice vse to!

Ja, kaj pa sedaj, ko odkriješ tisto, po čemer potem hrepeniš, in bi dal vse, čisto vse na svetu, da bi lahko plezal, samo plezal? Tako preprosto, pa tako daleč včasih! Ampak upanje umira zadnje! In kdor zna pljuniti v roke, ko je treba, ima tudi potrpljenje, ki vodi do popolne svobode, plesa v vertikali. Pa kaj, če podlaga ni vedno ista, pa kaj, če me včasih preprosto zmanjka, tako da ne morem dohiteti še lastne sence. Ja, ni vse tako enostavno... Tudi v tem showu ne. Če hočeš plavati vsaj malo s tokom glavnih akterjev, si moraš možgane krepko naravnati na »hard work« ob seveda glasnem skovikanju vseh tistih, ki so ti ob poti vsakdana. Ampak teh je kar nekaj in vesel sem, da je med temi ogromno tistih pravih prijateljev, ki ti pomagajo, ko si na dnu, ko veš, da moraš, pa enostavno ne greš tja, kamor bi moral. Hvala vam, dragi prijatelji! Veliko je še časa, vsi mi gremo v isto smer, pa saj veste za moj lanski rek – od nas samih je odvisno... In čas, ki tako hitro beži, da ga včasih preprosto ne moreš dohajati in ga moraš deliti. S kom? S kom le, če ne s tistim, kar ti največ pomeni in ti plemeniti tvoje edino življenje!

Dejan Koren

Poročilo o alpinistični dejavnosti v letu 2005

V letu 2005 smo izvedli poučevanje v okviru alpinistične šole, ki jo je obiskovalo 7 tečajnikov. V okviru alpinistične šole smo imeli 18 predavanj, 4 skupne ture in 12 plezalnih vaj. Imeli smo tudi zimski plezalni vikend na Vršiču in plezalni vikend v Paklenici.

Alpinistična dejavnost se je odvijala tako v plezališčih Vipavske Bele, Ture in Ospa doma ter Paklenice in Vranjske drage na

Hrvaškem, Arca v Italiji ter Mallorce v Španiji, pa tudi v smereh v Alpah. V plezališčih smo opravili okoli 100 vzponov 8. ali višje stopnje.

V letu 2005 smo na AO Vipava opravili skupno 378 alpinističnih vzponov, kar je do sedaj največja aktivnost v okviru odseka. Pozimi smo opravili 97 zimskih vzponov, od tega je bilo 37 pristopov na vrhove nad 2000 m v zimski sezoni, 8 vzponov na vrhove nad 3500 m v poletni sezoni, 18 turnih smukov, 3 zimske smeri in 30 zaledenelih slapov. Poleti je bilo opravljenih 282 alpinističnih vzponov, od tega 82 vzponov v daljših smereh, opremljenih s svedrovci, 93 vzponov v alpinističnih smereh v Turi in 107 vzponov v klasičnih alpinističnih smereh v Alpah. Najtežji vzponi v Alpah so bile ponovitve Helbe in Čopovega stebra v Triglavu, Ašenbrenerjeve smeri v Travniku. Ob obisku Arca v Italiji smo preplezali nekaj zelo težkih smeri.

V Turi smo nadaljevali s plezanjem prvenstvenih alpinističnih smeri, tako da je vseh smeri daljših od 100 m že preko 30.

Pri izviru potoka Bela smo lani prvič zamrznili slap Sapotnik, kjer smo uspešno preskušali ledno plezalno tehniko skoraj doma.

Dejan je lani odšel z odpravo v Tjan Šan ali Nebeške gore. Tam je preplezal novo smer na gori Troglav in se povzpел do višine 6800 m na Khan Tengriju.

V lanskem letu je bil Marko Fabčič na izpopolnjevalnem seminarju za alpinistične inštruktorje. V letošnjem letu bosta predvidoma dva pripravnika opravila izpite za alpinista. Z lanskimi tečajniki imamo letos nadaljevanje alpinistične šole.

Sestanki AO so ob petkih ob 20.00. Na sestankih imamo večkrat tudi predavanja z diapozitivi o naših plezalskih aktivnostih. Jurij Nabergoj je opravil izpit za gorskega reševalca.

Organiziramo tudi plezanje za najmlajše na plezalni steni. Tedensko imamo plezanje trikrat. Ob ponedeljkih vodi plezanje Martina Naglost od 16.45 do 18.00, ob torkih in četrtek pa Marko Fabčič v dveh skupinah. Prva ima plezanje od 17.30 do 18.30, druga pa od 18.30 do 19.30. Od začetka plezanja v oktobru do četrta smo imeli plezanje 36 krat. Na plezanje hodi povprečno več kot 20 osnovnošolcev in nekateri izmed njih so že pravi mojstri previsov in streh na naši plezalni steni. V nadaljevanju šole bomo plezali tudi v Turi in Beli.

**načelnik AO Vipava,
Marko Fabčič**

Plezalni vikend pod Gradiško Turo

Alpinistični odsek PD Vipava je v soboto in nedeljo, 8. in 9. aprila 2006, organiziral prvi plezalni vikend v Gradiški Turi. Glavni vzgib za organizacijo plezalnega vikenda so organizatorji lepo pojasnili že v vabilu: »Ja, zares beži čas! Tu ni v naši moči kaj storiti. So trenutki, ki se vlečejo, in trenutki, ki minejo, ne da bi vedeli kdaj. Zato smo se člani alpinističnega odseka iz Vipave odločili, da poizkušamo s plezalnim vikendom vsaj malce razbremeniti vsakdanje hitenje. Plezanje je za nekatere metanje časa stran, nam, ki tako uživamo v »tem plesu vertikale«, pa pomeni ogromno. In prav zato je zrasla ideja o plezalnem vikendu, ki ga bomo izvedli pri nas, pod Gradiško Turo, kjer plezališče postreže s preko 250 športnoplezalnimi smermi.«

V soboto je potekalo plezanje po različnih sektorjih Ture, sledil pa je večer z diapozitivi o Patagoniji. Predaval je vrhunski alpinist Miha Praprotnik. Po nočnem kampiranju na platoju pod Turo je v nedeljo po kosilu in jutranjem plezanju sledila še hitrostna tekma.

Na sobotni tekmi je bil seznam uvrstitev naslednji: 1. Dejan Koren (12 preplezanih smeri; dosegel je 473 točk), 2. Miha Mihelič (devet smeri; 344 točk), 3. Marko Fabčič (devet smeri; 331 točk), 4. Benjamin Kodele (sedem smeri; 263 točk), 5. Davorin Kodele sedem

smeri; (235 točk), 6. Matija Nabergoj (šest smeri; 226 točk), 7. Pavel Makovec (šest smeri; 221 točk), 8. Boštjan Bizjak (šest smeri; 199 točk), 9. Aleš Bajec (štiri smeri; 159 točk), 10. Jan Valentinčič (dve smeri; 79 točk). Edina ženska tekmovalka je bila Mojca Lunder (tri smeri; 110 točk).

Na sobotno tekmovanje je bilo sicer prijavljenih 14 plezalcev in dve plezalki. Štirje plezalci in ena plezalka niso preplezali nobene smeri s seznama ali niso oddali prijavnice s preplezanimi smermi. Smeri se je plezalo z rdečo piko ali na pogled. Pri organizaciji so pomagali še Elena, Marjeta, Miloš, Maja, Jurij, Oton in Tomaž.

AO Vipava

Pohod iz Vipave v Pregaro

Prvi dan

V torek zgodaj zjutraj smo vstali, k nam so prišli g. Bogdan Vidmar, Darko Krapež, Metodi Rigler, Marjeta Rigler in Nežka Feijst. Šli smo v semenišče k sveti maši, ki jo je daroval g. Bogdan Vidmar. Tako zgodaj zjutraj nisem bil še pri sveti maši. Ko je bilo svete maše konec, smo vsi skupaj odšli k nam domov. Ta dan je praznoval moj tata Danilo rojstni dan, praznovala ga je tudi Marjeta Rigler. Mama je pripravila zajtrk. Ko smo pojedli zajtrk, smo vzeli nahrbtnike in odšli na pot. Pred našo hišo nas je fotografiral Metodi in odšel domov v Ljubljano. Hodili smo po Vipavi in jo prekoračili, na koncu Vipave pa so nas čakali še nekateri romarji in prišli smo na bivše vojaško letališče, ki so ga uporabljali italijanski vojaki in je sedaj velik travnik. Hodili smo po njem, začelo se je daniti, naenkrat pa zagledamo lisico. Ko nas je zagledala, se je splašila in stekla v gozd. Hodili smo naprej in prišli do cerkvice svetega Urbana. Malo smo se ustavili, nato pa smo šli proti Podragi. Že od daleč se je videlo zvonik cerkve sv. Mohorja in Fortunata. Nad vasjo pa se dviga velik hrib, na katerem je cerkva svetega Socerba. V Podragi smo prišli do cerkve, malo smo se ustavili in nadaljevali pot do sv. Socerba, ki se je dvigal nad nami. Pot do cerkvice je vodila po gozdu, vse okrog nas je bilo zeleno in sonce je že zasijalo med drevje. Prišli smo na vrh in se ustavili pri cerkvi, ki jo obnavljajo. Vpisali smo se v knjigo, nekaj smo pojedli in nadaljevali pot do cerkve sv. Ane. Med potjo smo prečkali primorsko-kraško mejo, ki jo je označeval mejni kamen. Hodili smo po poti, sonce je že močno pripekalo in prišli smo do cerkvice sv. Ane. Ustavili smo se pod velikim drevesom, ki nam je dajalo veliko sence. Odpravili smo se v vas Stomaže, v dolino Raše, v Štorje in Lokev. V Lokvi smo se ustavili, šli smo v trgovino po nakupih za naslednji dan. Iz Lokve je bil lep razgled na Kokoško, videlo pa se je samo visoko anteno, ki stoji zraven koč. Po prijetnem počitku smo odšli na Kokoško. Pot na vrh je vodila po gozdni poti, bila sta prijeten hlad in senca. Nekajkrat smo se ustavili in nato prispeli na Kokoško. S Kokoške je bil lep razgled po okoliških hribih, odpočili smo se v koči in si pripravili postelje za spanje. Pri večerji so peli pesmi, ko se je zmrabilo, pa smo odšli spat.

Drugi dan

Na Kokoški smo imeli zajtrk, nekaj smo popili, odpočili smo se in odšli proti Slavniku, ki se ga je videlo že od daleč. V Kozini smo šli v pivovarno Mahnič, kjer nam je lastnik razkazal, kako delajo pivo. Potem pa smo šli še v gostilno, bilo je res prijetno sedeti v senci. Nato smo odšli v Hrpelje, kjer smo pri cerkvi sv. Antona imeli mašo. Po končani maši smo se odpravili proti Slavniku. Ko smo hodili na Slavnik, je sonce zelo močno sijalo, pot se je vlekla in večkrat smo se ustavili. Ko smo prišli skoraj na vrh, je začelo rahlo pihati. Prišli smo na Slavnik, razgled na Koper, okoliške vasi in hribe je bil lep. Zraven kočje je tudi velik oddajnik. V kočji je bilo hladno, uredili smo si sobe za spanje. Zvečer smo imeli večerjo, ki se je prav prilegla. Nekateri romarji so peli pesmi do poznih večernih ur, jaz pa sem odšel že prej spat, saj sem bil utrujen. V sosednji sobi pa se je postelja udrla nekemu že pred nočjo.

Tretji dan

Na Slavniku smo imeli zajtrk, potem pa smo odšli v dolino. Pot, po kateri smo hodili, je bila zelo strma in zaradi veliko kamenja je drselo. Prišli smo do prve vasi Podgorje. Malo smo se ustavili pri »štjirni«, natočili smo si vodo in nadaljevali pot. Pot nas je vodila v vas Zazid, nato pa v vas Movraž. Tam smo imeli mašo v cerkvi sv. Marije. Cerkev ima lep oltar in kip sv. Marije. Po maši pa smo odšli na gostijo, ki nam jo je pripravil prijatelj g. Bogdana Vidmarja. Pripravil nam je odojka, krompir na žerjavici v veliki posodi, spekel nam je tudi kruh. Povabil nas je v »kntino«, prostor, kjer shranjujejo vino, poskusiti nam je dal pršut in sir. Kosilo je bilo imenitno. Pot smo nadaljevali proti cerkvi sv. Kvirina, hrib se dviga nad vasjo, cerkve pa ni bilo videti. Med potjo smo molili križev pot. Ko smo prišli na vrh, smo se ustavili ob cerkvi, okrog katere je pokopališče. Natočili smo si vodo in počitek pod hladno senco se je prilegel. Odpravili smo se na pot ob meji, potem smo se dvigali po gozdni poti. Ko se je začelo mračiti, smo prišli v zaselek Abrami, kjer je cerkev sv. Simona. Že od daleč se je videlo Pregaro. Do nje smo hodili po asfaltni cesti. Ko smo prišli v Pregaro, so domačini takoj

spoznali g. Bogdana, ki je bil tam župnik. Takoj so nas pogostili z refoškom. Pot nas je vodila do župnišča, kjer smo tudi prespali.

Četrti dan

Ko smo se zbudili, so domačini k nam prinašali same dobrote. Imeli smo zajtrk, ki smo si ga pripravili, po zajtrku pa še okusno kosilo. Po kosilu sem opazoval, kako so domačini postavljali oder za kulturni program, ki je bil po sv. maši. Nekaj časa sem se sprehajal po vasi, sonce je močno pripekalo in najti je bilo treba senco. Šel sem na vrt župnišča in se ulegel na armafleks. Čez nekaj časa pa je odbila ura za k sv. maši. Vstal sem, šel v sobo, kjer smo spali, in se preoblekel v mašna oblačila. Pogledal sem skozi okno, na vrtu je bilo veliko ljudi, ki so hodili k maši, odpravili smo se tudi mi. Mašo je daroval škof Metod Pirih, blagoslovil je nov oltar in cerkev, ki so jo prenovili. Ljudi je bilo zelo veliko, bili so tudi zunaj. Na koncu sv. maše pa so sledile zahvale vsem tistim, ki so darovali za prenovo cerkve, bil je tudi »ofer«. Cerkev je lepo prenovljena, zraven cerkve pa stoji kar velik zvonik, ki se ne drži cerkve. Po koncu sv. maše so delili tudi knjižice, kjer je opisana zgodovina od začetka do današnjih dni. Sledil je kulturni program, kjer so predstavljali, kako so zidali cerkev in podobne stvari. Ura je bila že pozna in odšli smo domov. Romanje mi je bilo všeč, vsi smo prišli na cilj, ki smo si ga zadali.

Matej Naglost

Popotovanji na Planino in v okolico Reke

Ne dam si miru, čeprav se nahajam v »tej starački hiši«, kakor jo je imenovala 94-letna oskrbovanka iz Zagreba. No, včasih moram vzeti prikolico (beri: Mijo) s seboj. Tako sem jo vzela s seboj, ko sem si zaželela na Planino (kam naj drugače gredo planinci), in njej je uspelo prepričati nekdanjega predsednika PD Vipava Draga Lukina, da naju je peljal tja. Sama bi raje šla peš po davno zaraščeni stezi, ki pelje mimo Honic, vrelca, ki izvira v jami na pol poti med Dolenjami in Planino. Ker jama ni globoka, so Planinke včasih tja hodila prat čeva, pa tudi perilo, saj je Planina nekoč trpela kronično pomanjkanje vode. Spominjam se, da so v sušnih letih pokupili vso radensko.

Pravljica pravi, da je gospodar dekli ukazal orati na velikonočni ponedeljek in da se ji je zemlja vdrla. V Honice je prineslo le deklinelase in rog od vola. Pa še eno pravijo: v cerkvi imajo patrona sv. Kancjana. On goduje konec maja in ker se takrat prebudijo bolhe, mu pravijo »patron od bolh«. Honice so pa tudi pomagale pri spolni vzgoji. Ko je Planinček vprašal mater, kje ga je dobila, je dejala, da ga je voda v Honicah prinesla. Vsako leto je nova generacija otrok s svečami – takrat še ni bilo baterij – hodila gledat v Honice, in ko so se z dolgimi nosovi vrnili, so jim stvar pojasnili. Danes pa vedo nekaj več ...

No, Drago nas je pustil pred hišo gluhonemega Jožkota naše »lučke«, ki živi sam z materjo vdovo, a požrtvovalne sestre skrbijo zanj. Zaželela sem si iti k svetemu Pavlu – Mija je seveda hotela sedeti v kuhinji – in sestra je ukazala Jožkotu, naj me pelje k sv. Pavlu. Saj pot poznam, še posebno dolga ni, a zelo razgledna. Ko sva prišla skozi vrata, me je Jožko energično prijel za roko. Res bi lažje hodila sama, a sem se spomnila, da je Jožko vaje povsod podpirati svojo

90-letno mater in je bil zadolžen, da me pazi. Z momljanjem me je opozoril na kičasto znamenje ob poti, ozaljšano s številnimi rožami. Steza naju je peljala čez travnike, pa tudi mimo dveh njiv. Ko sva stopila v gozd, sem zagledala dve zelo veliki gobi, a mi je Jože dal znamenje, da sta strupeni. Opazila sem, da je drevje – za razliko od le tega na Nanosu – ravno in ne kljukasto. Spomnila sem se – nahajamo se nad burjo. Nekoč sva 6. januarja z Gregorjem s kolesi šla k sv. Pavlu čez Manče, Goče in Erzelj. Burja je res nekoliko pihala, a ko smo prišli k sv. Pavlu, je bilo povsem mirno in toplo ter smo gledali dol na Ajdovščino, kako je burja vrtinčila in prenašala razne predmete. Bolj ko smo se spuščali proti Dolenjam, bolj je pihalo – od Dolenj do Ajdovščine sploh nisva mogla voziti, temveč sva le porivala kolesi. V Ajdovščini so nama dovolili, da deneva kolesi na avtobus, ker sploh ne bi mogla voziti do Vipave.

No, z Jožetom sva kmalu bila pri trdno zaprti cerkvi, ki ji dela družbo TV-oddajnik, ki ga je pomagal postaviti s svojo četo nekdanji predstavnik JLA pri planincih Dragan Zavišić. Stanoval je pri Mariji Batičevi v Vipavi. Cerkev je zelo starodavna, verjetno ena od prvih v Vipavski dolini. Z nje je krasen razgled po vsej dolini, na Goro, Kras, Ajdovščino. Lepo je obnovljena, a njena zgodovina je zelo burna. Turki so nekoč prišli čez Kras in Planinci so od sv. Pavla bežali v utrjen vipavski tabor. S seboj so vzeli tudi gorsko Marijo – ono, ki je v Logu v stranskem oltarju. Pribežale so tudi družine Planinc, Kostanjevic, Rušt, Petrič, Kobal... Marijo so, kot se tudi starejši še spominjamo, potem vsako leto, dokler ni oblast prepovedala, prenesli za sv. Rešnje telo v Vipavo in so jo nosili v procesiji ter odnesli nazaj v Log. Ostali priimki so pogosti po vsej dolini, le Kostanjevicev in Planincev je le po ena družina, in očitno gre za resnico. Tako je povedal letopisec v knjigi »Okrajno glavarstvo Postojna«. No, Jože me je z momljanjem in kazanjem opozoril na marsikatero lepoto, ki jo je bilo videti s te točke. Če bi bilo po dežju, bi bilo videti še lepše. Pa vendar, ves čas se je bal zame in me je spustil z rok šele, ko sva stopila skozi kuhinjska vrata.

Za vse svete sem se odločila, da pojdem na Hrvaško. Mijo sem prepustila domačim. Sicer Hrvatje nimajo »sv. reformacije«, a ker je

bil ravno ponedeljek, so marsikje tudi tam imeli prost dan, pa tudi pouka ni bilo. S tisto mojo sestro, ki je bila že večkrat na Plazu, bila z nami tudi na Krku, sva se odločili, da pojdemo v reško okolico, pardon, v okolico Sušaka – jaz še sedaj ne priznam, da je to le eno mesto. Sušak se je začel prav razvijati šele po prvi svetovni vojni, ko je Reka pripadla Italiji. Še jaz se tega razvoja živo spominjam.

S sestro sva si izbrali hrib in graščino Drivenik nad Novim Vinodolskim. Reka ima eno zelo pametno ustanovo. Osebe nad 65 let imajo brezplačen mestni in primestni prevoz. S sestro sva vzeli avtobus, ki pelje v bližino elektrarne Tribalj. Pot pelje od začetka jadranske magistrale na Pećinah mimo zaliva Martinščica. Od tam je nekoč peljala pot skozi simpatično uvalo do zaselka Draga. Tam je tekel Draški potok (»Draško jaje po potoku laje«), tam so bila »perila«, v tej uvali smo otroci nabirali že ob sv. Treh kraljih prve zvončke in trobentice, celo vijolice in »kapetančke«.

V uvali je bil ob morju za časa prve svetovne vojne lazaret, kjer so morali počakati vojaki v karanteni, če so prinesli s seboj kako bolezen. Sedaj pa je Draga vsa založena z avtomobilsko pločevino, zaliv pa je poln parnikov, ker je tam remontna ladjedelnica. Na skali poleg ceste pa je majhno znamenje, staro več kot 90 let, v spomin nekemu motoristu, ki se je tam ponesrečil. Potem cesta pelje skozi dve vasi – Kostrena sv. Lucija in Kostrena sv. Barbara s cerkvama teh svetnic. Table poleg ceste nas opozarjajo, da tam domujejo marsikatera sodobna podjetja – računalnikarji, optiki, mehaniki, vulkanizerji...

Ko sem bila še punca, tam niti vodovoda niso imeli in tudi vsi sekreti so bili »na štrbunk«. Zato so mladeniči na pustni torek dekletom pobrali straniščne pokrove in jih nesli na avtobusno postajo ter se jim smejali, ko so jih izbirale!

Že smo nad Bakarskim zalivom. Avtobus ne gre v samo mesto, temveč se spušča proti Bakarcu. Na kamniti strmini med Bakrom in Bakarcem so včasih bili med samim kamenjem mini vinogradi od dveh do treh kvadratnih metrov, kjer je rasla vinska trta in dajala

vino, iz katerega so proizvajali šampanjec, imenovan »bakarska vodica«. Danes so ti vinogradki opuščeni, le še kakšna podivjana trta leze po kamenju. Opuščene pa so tudi »tunere« – nad morjem povzdignjene čudne lestve. Na njihovem vrhu je včasih sedel možakar, ki je opazoval morje in poklical ribiče, ko je zagledal jato tunjev. Danes tunji ne pridejo več v zaliv, tunere pa žalostno propadajo. Ribiči hodijo tunje in palamide lovit na bolj odprto morje. Za Bakarcem pridemo v Kraljevico, potem se cesta dviga do vasi Križišče. Nato po bolj ali manj ravnem do vasi Drivenik. Ti zaselki nimajo več blokov ali stanovanjskih sosesk – še Kostrena jih ima malo –, temveč lepo obnovljene privatne hišice s skrbno obdelanimi vrtni, a med posameznimi hišicami so ali boršti ali kamenje. Če je hiša iz kamnja, vsaj en zid ni ometan, novejše pa so vse iz opeke. Živali nisva videli nobene, razen nekaj psov in mačk ter ptičev. Avtobus naju je odložil pred vasjo Drivenik. No, ni nama zamere, da sva raje hodili po asfaltu. Takoj, ko se odmaknemo od glavne ceste, vidimo tablo. Cesta se dviga zložno med lepim borštom. Drevje pač ni posebno kljukasto, a mi ni jasno, zakaj tod hodi toliko avtomobilov.

Proti severovzhodu se dviga kamnito, ne posebno visoko gorovje. Z druge strani je že Gorski kotar in tam je tudi železniška proga za Zagreb ter postaja Drivenik, ki je »tri lule duvana i johoho« oddaljena od vasi. Vrhova Medvedak in Kobiljak sta z ene strani gozdnata, z druge pa kamnita.

Kaj kmalu sva zagledali kar veliko, starinsko stanovanjsko stavbo med zidovjem graščine, a po vsem sodeč jo obnavljajo. Graščina je mogočna, velika, opuščena, a se ne podira. Na stavbi pa je napis »Konoba«, a je gostišče seveda zaprto. V sezoni je verjetno odprto, saj so povsod okoli reflektorji za razsvetljavo. Vandalov tukaj ni, razsvetljava je povsod cela in nepoškodovana in razen v eni luknji ni nobenih odpadkov.

A razgled! Ja, gorovje proti Gorskemu kotarju sem že opisala. Proti vzhodu pa je plodna in prostrana Vinodolska dolina, o kateri je Ivan

Mažuranić (Smrt Smail Age Čenigića, če vam to kaj pove) kot 14-letni dijak napisal: »Vinodolski dolče, da si zdravo!«

Na koncu doline, streljaj od morske obale, je lepo umetno sladkovodno jezero. Vinodolski dol je obdelan – nekoč so se tudi Mažuranići preživljali – in to ne slabo – s kmetijstvom. Danes pa so Novljani ljudožerci... ne bojte se – živijo od turistov. Kdo pa obdeluje Vinodol? Vukovarski begunci so v domovinski vojni pribežali tja in ker so vajeni obdelovati zemljo, se niso hiteli več vrniti v Vukovar in so se priklenili na kmetije brez dedičev. Še sedaj imajo na reški tržnici lastne stojnice s prehrabnenimi izdelki, zelo kvalitetnimi.

Ogledujemva si graščino, moja sestra je po političnem prepričanju zeliščarka in zato sva tudi obrali nekaj šipkovih in žajbljevih grmov. Desno od graščine zagledam obnovljeno kapelico brez svetnika in kolovoz, potem še drugo in tretjo. Sestra meni, da je križev pot, jaz ji pojasnim, da bi jih moralo biti 14. Verjetno so to oltarji za sv. Rešnje telo ali za prošnje dneve. Res, v sklopu graščine je cerkvica, a skozi ključavnico sva videli, da sedaj služi za galerijo.

Po kolovozu sva se spustili na nasprotno stran in sva se znašli pravzaprav pri zaselku in pri pokopališču. Sedaj sva razumeli, zakaj tod gre toliko avtomobilov. Pokopališče z nekaj latinskimi napisi pred vhodom, z množico marmornih spomenikov, staro mrliško vežico – nova je še lepša in zunaj. Priimki so nekateri nenavadni, nekateri pa splošni za primorje. Moram povedat, da je v hrvaškem primorju zelo pogost priimek Kučan. Nek obiskovalec nas je opozoril na ploščo na stari mrliški vežici: 1896. leta je nasilne smrti umrl mlad župnik. A ni ga ubila človeška roka – strašen sunek burje ga je vrgel v prepad. Mož je pravil, da sedaj ni več tako močnih burij.

Povedala sem mu, da pri nas v Ajdovščini še kar rogovili – še mene, ki sem kar »pri sebi«, je vrgla na tla na Ribniku med hišami in me je naša Lučka fajn ozmerjala, ko me je morala »flikati«, naj ničesar ne iščem okrog, ko je burja. A kaj, ko imam črve v riti in si ne dam miru. No, jaz sem mu povedala, da se spomnim, ko nam je star duhovnik –

kmalu po novi maši je potoval v Gorski kotar pred mnogimi leti – pravil: »Z vlakom je šel, preden ta potone v gozdove Gorskega kotarja, vozi po pobočju teh školjev. Na postaji Zlobin je nekdo pustil odprta vrata zadnjega vagona, in ko je vlak potegnil, je burja prevrnila ta vagon...« On je sicer doživel več kot 90 let, a na invalidskem vozičku.

Posloveli sva se od prijazne vasice, sicer sva poskusili malo hoditi še v grič, ko sva od graščine prišli na cesto, a med vzorno urejenimi hišicami – sodobno urejene, z lepimi vrtički – nisva prišli daleč. Zato sva se podali nazaj proti vasi Križišče, saj sva imeli dovolj časa do avtobusa. Cesta je lepa in zložna, pod cesto pa so lepi boršti. Sestra mi je dejala, da tod teče potok, a so steze vse zaraščene. Prišli sva do vasi Križišče. Cerkev in pokopališče sta bolj na griču, oddaljena od postajališča. Pri postajališču pa je majhna trdno zaklenjena kapelica. Vendar je neka ženska videla, da gledamo tja in nama je sama prišla odklenit in pokazat. Kapelica je majhna, obnovljena. Oltarna slika je oljna na les: sv. Marko, a nad njim v oblakih sedita ena nasproti drugi dve identični Madoni: ena je Gospa od zdravja, druga Uteha žalostnih. Sestra je občudovala lep prt z ažurjem. Naša »vodička« je potožila, da dandanes ne delajo več takih prtov. Pa je bila zelo začudena, ko sem ji pravila o idrijskih čipkah in da jih klekljajo tudi sedemletni otroci – tako fantje kot dekleta.

Najin avtobus je prišel in morale smo se posloviti. No, pošteno lačni sva bili, saj nisva ničesar vzeli s seboj, in ravno ko sva pri sestri vstopili v vežo, jo je poklical telefon. Prijateljica je nujno potrebovala pomoč – pripravila je namreč obilo rib za večerjo svojima vnukinjama, ki pa sta odpovedali večerjo. Ali ji lahko pomagamo jesti te ribe?

Nada Kostanjevic

Pohod po Otmarjevi poti

Planinsko društvo Vipava je v soboto, 25. februarja 2006, v sodelovanju z župnijami Podraga, Vrabče in Štjak organiziralo drugi

romarsko obarvan peš pohod, poimenovan »Po Otmarjevi poti«. Pohod je bil organiziran že drugo leto zapored, posvečen pa je pokojnemu Otmarju Črnilogarju, med drugim dolgoletnemu župniku v Podragi in predsedniku PD Vipava.

Črnilogar je pred več desetletji zasnoval gorniškimi krogom danes dobro znano zavarovano plezalno pot na Gradiško Turo, njegova neuresničena zamisel pa je bila tudi manj zahtevna in bolj romarsko obarvana krožna pot iz Podrage do Štjaka in nazaj, ki obišče deset cerkva.

Cerkve ob poti so po vrstnem redu naslednje: cerkev sv. Urbana (pred Podrago), cerkev sv. Mohorja in Fortunata (Podraga), cerkev sv. Socerba (nad Podrago), cerkev sv. Ane (Razguri), cerkev Marijinega darovanja (Tabor), cerkev sv. Martina (Grize), cerkev sv. Tomaža (Stomaž), cerkev sv. Antona (Mahniči), cerkev sv. Katarine (Bogo), cerkev sv. Jakoba (Štjak).

Pot poteka po malo znanem svetu med Zgornjo Vipavsko dolino in Krasom, ki se ga z vipavske strani do roba imenuje Vipavski griči (z obilo vinogradov), na drugi strani, obrnjeni proti Krasu, pa območje nosi ime Vrhe (od Štjaka do Vrabč). Vrhe od osrednjega dela Krasa ločuje ozka dolina, po kateri teče potok Raša.

Letošnjega pohoda se je kljub slabemu vremenu – oblačno in mrzlo, na začetku je celo nekoliko snežilo – udeležilo 52 pohodnikov iz vse Slovenije, dogodek pa je pokrilo tudi nekaj medijev. Pohod se je začel ob 7. uri pri cerkvi sv. Urbana pred Podrago, končal pa okrog 18. ure, prav tako pri tej cerkvi. Vodja pohoda je bil Leon Kodre, glavni logistik Danilo Naglost, duhovni vodja pa župnik Bogdan Vidmar.

Vzdušje med skupno enajsturnim pohodom je bilo prijetno, tudi na račun prijaznega sprejema v nekaterih vaseh ob poti (Griže, Hribi, Štjak). Omeniti velja, da bo pot v prihodnosti opremljena s smerokazi, na nekaterih (orientacijsko) bolj kritičnih odsekih pa bo tudi označena. Izdana naj bi bila tudi brošura z opisom poti, cerkva in s spremljajočim zemljevidom.

Aljoša Rehar

Otok Krk

Otok Krk: severni del Jadranskega morja (Kvarnerski zaliv), Hrvaška.

Znamenitosti: največji otok v Jadranskem morju, ki je najbližje celini in je z njo povezan z mostom. Turistični kraji: Punat, Stara Baška, Omišalj, Vrbnik ... Zanimivo rastlinstvo, živalstvo, lepi razgledi po otoku in na celino.

Dostop: vožnja z avtobusom iz Vipave mimo mejnega prehoda Jelšane do Rijeke in Kraljevice čez most na otok Krk mimo Punata do izhodišča Treskavac.

Izhodišče: cestni prelaz Treskavac, 300 m (parkirišče), na cesti Punat – Baška.

Opis poti: s cestnega prelaza Treskavac (300 m) gremo po makadamski cesti, ki je označena s planinskimi znaki. Planinska pot se vije med neprekinjenimi nizi kamenja, skozi vrtove in vinograde, ob kamnitih zidovih, med kamnitimi zatočišči za pastirje, zbiralniki vode in stajami za ovce. Na začetku vzponov in s planot je razgled po naseljih in morju, z vrhov pa se vidi večji del otoka Krka, Kvarnerske otoke in kopno. Pot se nato spušča proti Punatskemu zalivu mimo nasadov oljk. Ob poti nas spremlja veliko žajblja. Nato pridemo do lovskega doma od koder je še par kilometrov do Punata, kjer naš čaka avtobus.

Zahtevnost: pot po otoku Krku je lahka in nezahtevna, vendar priporočamo obutev z debelejšim podplatom zaradi hoje po kamenju.

Čas hoje: od izhodišča Treskavac do Punata je hoje za cca 3 ure.

V Punatu je predvideno kovanje v Punatskem zalivu ter nato povratek po isti poti proti domu.

Leon Kodre

|

Z baklami na Stari grad

Ta pohod je bil zame in za Štefana nekaj posebnega. Prvič zato, ker sem si to že dolgo želela in celih sedem let nisem imela priložnosti zaradi popoldanskega urnika službe, in drugič zato, ker sem po dveh letih dočakala to izkušnjo tudi z bratom, ki mi veliko pomeni. Že ko so bakle zagorele, nas je vse ogrelo tudi pri srčkih, saj nas je zajela skrivnostnost trenutkov, ki so sledili.

Ob budnem očesu gasilcev smo šli vedno više, kar seveda ni bilo za vsakogar ravno lahko, a ob sproščenih pogovorih nam je postajalo vedno prijetneje. Jaz sem o tej novi situaciji razmišljala tudi pozneje, a poskušala sem to videti z očmi otrok. Zelo zanimivo jim je moralo biti, vsaj po mojih opažanjih sodeč. Štefanu je bilo najbolj všeč, da sem bila zraven. Čeprav nisva ves čas hodila skupaj, sva si bila blizu. Na Starem gradu smo zapičili bakle v zemljo, si pripovedovali doživetja, se okrepčali s čajem in čokolado in uživali v razgledu ob soju polne lune. Utrujen ni bil nihče, saj je to nadomestilo veselje.

Posebno lepo se mi je zdelo to, da nas je bilo veliko zaradi »goreče« vrste, in to, da so se nam pridružili tudi mladi Vipavci, ki so bili zelo prijazni do otrok, ki krajanov niti veliko ne poznajo. Zdi se mi, da so nam otroci pomagali porušiti mejo, ki jo marsikdo od odraslih težko.

Hvala vsem udeležencem za lepo izkušnjo.

Lidija in Štefan Pregelj

Prvi pohod mladih planincev – Snežnik

Četrtek, 15. avgusta, je bil idealen dan, da izvedemo planinski pohod, ki smo ga načrtovali že veliko prejšnjih let. Naš prvi cilj so bili Sviščaki. Že med vožnjo smo opazovali spremembe v naravi. Pri vzpenjanju na planoto sta nam cesto dvakrat prečkali veвериčki. To sta storili tako brez strahu, da smo si ju lahko dodobra ogledali.

Na Sviščakih so skupaj z mano kombi zapustili: Klemen, Stipe, Štefan in Marko. Ostali so pot s kombijem še nadaljevali. Vsi smo štartali ne vedoč kakšno kondicijo imajo mladi planinci. Po njihovem pripovedovanju bi morala biti kar dobra. Na začetku je res bilo tako, daljši vzpon pa je pokazal, da med počitnicami niso »znucali« veliko podplatov. Le Štefan je imel dovolj energije, da je do kočice odnesel eno izmed polen, ki so med potjo prosila za prenos. Šele tik pod vrhom smo dohiteli našo najmlajšo Majo. Smo pa med potjo srečali veliko osnovno- in srednješolcev, ki so se že vračali. Presenečeno sem poslušala kako so jih naši pozdravljali in jim odzdravljali. Stipe je našel celo znanca med njimi.

Na koči smo ponosno prebrali, da smo skoraj 2000 m visoko. Po malici smo čisto z vrha opazovali Kvarnerski zaliv, Učko, Nanos, Slavnik, Vremščico in Cerkniško-notranjsko hribovje pod nami.

Za spuščanje smo pričakovali več težav, kot se jih je izkazalo. Kar hitro smo bili pri kombiju. Tu pa smo doživeli hladen tuš, ko smo ugotovili, da Stipeta ni. Po približno dvajsetih mučnih minutah, se nam je spet pridružil. Malo pred križiščem, ko je prehitel zadnjo

skupinico in se hotel pridružiti prvim, je namesto naravnost zavil levo. Odzval se je že na prvi klic in se pametno vrnil na izhodišče.

Poleg že omenjenih smo se čez Mašun vračali še Jadranka, Tomaž, Larisa in spremljevalke: Andreja, Irena, Lucija in Helena.

Stipe nam je tokrat pošteno poživil krvni obtok, vendar pa smo se tudi prepričale, da so naši nasveti, napotki in izkušnje, ki si jih je v vseh letih planinarjenja nabral sam, obrodili sadove.

**mentorica planinske skupine
Helena Kravos**

Dereze

Letošnja rekordno dolga zima ni postregla samo z nizkimi temperaturami, temveč tudi z obilico snega, tako v visokogorju kot tudi nižje. Zaradi tega so v minulih mesecih nadpovprečno veliko dela »opravile« dereze, v letošnji zimi nepogrešljive spremljevalke obiskovalcev tako visokogorskih kot sredogorskih in tudi nižjih planinskih ciljev.

Ker pa se je zima prituhnjeno potegnila čez vso pomlad in za krajec prišla celo že običajno poletni junij, predvsem v visokogorju, bodo dereze obvezna oprema tudi v poletnih mesecih, ki so že tradicionalno glavna planinska sezona. Marsikateri pred sončnimi žarki bolje zavrovan kos visokogorskega sveta bo namreč tudi poleti verjetno pokrit s snegom. Zato v letošnji številki Ture nekaj več o derezah.

Osnovni opis

Dereze sodijo med tehnično planinsko opremo in so nepogrešljiv spremljevalec planincev, še zlasti pa plezalcev oziroma alpinistov, saj se ti pogosteje odpravijo v hribe tudi pozimi oziroma v razmerah, kjer in ko je uporaba derez nujna. Dereze se uporablja, kot omenjeno, predvsem pozimi, v snežnih razmerah, pa tudi v drugih letnih časih, na primer na kakšnih ledeniških turah v visokogorju ali pa ko je potrebno prečkati kakšno izpostavljeno snežišče.

Osnovni namen derez je olajšati hojo v strmih snegu in ledu. Hkrati s tem pa dereze, kar je še pomembnejše, izboljšajo varnost planinca oziroma alpinista, saj občutno zmanjšajo možnost zdrsa na izpostavljeni in poledeneli podlagi. Dereze se sicer uporabljajo tudi za tako imenovano ledno plezanje – plezanje zaledenelih slapov ali strmih poledenelih pobočij oziroma sten. Obenem pa še opozorilo: ob uporabi derez se praviloma ne uporablja pohodnih palic, temveč cepin!

Deli derez

Dereze so v osnovi sestavljene iz osnovnega ogrodja z različnim številom konic in nanj nameščenega sistema za pritrjevanje oziroma privezovanje na čevelj. Poleg tega k derezam sodita ustrezen ključ in izvijač za vijake, ki služijo nastavljanju dolžine in širine derez. Za prenašanje derez v nahrbtniku je dobro imeti tudi zaščitne gumijaste kapice za konice ter primerno debel etui, tako da dereze ne poškodujejo ostale vsebine v nahrbtniku.

Nekatere dereze imajo na osnovno ogrodje nameščeno tudi plastično podlogo, ki preprečuje nabiranje snega na podplatu in s tem tvorjenje nevarnih snežnih cokel. Nekatere dereze pa proizvajalci opremljajo tudi z blažilci sunkov, ki jih med hojo oz. plezanjem sprejemajo nosilni okvir, spodnji ali prednji zobje.

Vrste derez

Tako kot pri vsakem kosu planinske opreme je tudi dereze mogoče razvrščati po različnih kriterijih – glede na njihovo osnovno ogrodje, po številu konic oziroma zob, po sistemu pritrjevanja na čevelj; ločiti jih je mogoče tudi glede na to, kakšni specifični dejavnosti v

svetu ledu so namenjene (za hojo po domačih zimskih gorah ali za daljše ture čez alpske ledenike, za kombinirane plezalne vzpone ali za skrajno strm led v lednih stenah in zaledenih slapovih).

Glede na obliko ogrodja je mogoče dereze v osnovi ločiti na členaste (imenuje se jih tudi poltoge oziroma dvodelne) in enodelne dereze. Členaste so tiste dereze, ki so povezane z vmesnim bolj ali manj prožnim podaljševalnim mostičkom. Podaljševanje je lahko zvezno ali pa po manjših odsekih, pri nekaterih derezah v prednjem delu pregibno.

Takšne dereze se uporabljajo za klasične ledne vzpone do 55 stopinj naklona, za daljšo hojo čez ledenike, vzpone in prečenja strmih snežnih pobočij, lažje mešano plezanje v stenah in na grebenih v vodniških navezah.

Enodelne dereze pa služijo plezanju v skrajno strmih lednih stenah in v zaledenelih slapovih. Glede na njihovo togost se enodelne dereze delijo na toge in super toge dereze (slednje so namenjene predvsem za plezanje po dolgih zaledenelih slapovih). Tovrstne dereze imajo bistveno ojačane in bolj ukrivljene sprednje konice oziroma zobe.

Tako členaste kot enodelne dereze imajo običajno 12 zob (štirje pari zob so navpični, sprednja dva pa sta pod določenim kotom), nekateri modeli za zahtevnejšo uporabo jih imajo tudi več. Na trgu pa je mogoče dobiti tudi dereze z le šestimi ali štirimi zobi, ki se s trakovi namestijo pod sredino čevlja ali na peto. Te so uporabne predvsem za nezahteven, nižji planinski svet, medtem ko so za klasične zimske ture neprimerne. Poleg tega pa obstajajo tudi dereze z gumijastim ogrodjem in zelo majhnimi konicami, ki se uporabljajo izključno v mestih, ko so ulice poledenele.

Glede na sistem pritrjevanja oziroma navezovanja na čevelj je dereze mogoče razdeliti na tiste s trakovi (paščki), polavtomatske ter avtomatske. Dereze s trakovi – v uporabi je več sistemov navezovanja – je mogoče namestiti na vsak čevelj, vendar pa je njihovo obuvanje oziroma sezuvanje pri zelo nizkih temperaturah lahko kar mukotrпно opravilo. Slaba stran trakov je tudi to, da se lahko (ti so praviloma iz neoprena) poškodujejo ter da jih je težko enakomerno zategniti.

Polavtomatske in avtomatske dereze, ki imajo ponavadi še varnostni trak (da dereze, če se nenamerno odpnejo, ne »odletijo« po pobočju), se neprimerno hitreje obuje in sezuje, vendar pa zahtevajo primeren planinski čevelj (rob oziroma utor in dovolj trd, tog čevelj).

Polavtomatskim in avtomatskim derezam lahko spreminjamo dolžino na zelo enostaven način, ko s pomočjo vzmeti utrdimo ustrezno

dolžino podaljševalnega mostička. To pride v poštev pri menjavanju derez med različnimi uporabniki.

Pri avtomatskih morajo imeti čevlji ustrezen rob tako na sprednjem kot zadnjem delu, pri polavtomatskih derezah, ki so sicer najmanj razširjene, le zadaj. Pri tovrstnih derezah trakove nadomešča ustrezna petna vez (plastična ali kovinska; podoben sistem kot pri pancercjih). Glavna slaba stran derez s petno vezjo je večja možnost, da se snamejo.

Uporaba derez

Hoja z derezami seveda ni enaka hoji brez njih, zato se je potrebno naučiti. Eno osnovnih pravil je, da vedno stopamo tako, da dereze prijemljejo v podlago s čim večjim številom zob. Poleg tega je potrebno z derezami hoditi nekoliko bolj na široko, da se s tem prepreči zatikanje derez ob sosednji čevlji, hlačnico ali gamašo, saj v tem primeru lahko pride do vedno nevarnega padca.

Vzpenjanje

Pri hoji z derezami navkreber pri manjši strmini hodimo normalno naravnost navzgor, pri čemer stopinje prilagajmo tako, da dereze zagrabi s čim več zobmi. Če je strmina večja, se vzpenjamo poševno navzgor v obliki ključev (cik-cak), in sicer vzporedno ali s tehniko prestopanja preko čevlja. Še en način hoje je, da stopamo z eno nogo v smeri hoje, z drugo pa poševno na pobočje (hoja v polovičnem V). Ob tem v bolj strmem svetu običajno stopimo

naravnost navzgor na prednje zobe, z drugo nogo pa poševno na vse zobe. Drug način je, da stopamo z eno nogo levo, z drugo desno, poševno glede na smer hoje (hoja v celem V). Če pa je strmina zelo strma, pa se vzpenjamo naravnost navzgor, tako da zatikamo v podlago prednje zobe derez. Pri tem je potrebno paziti, da ne postavljamo nog oziroma derez preveč pokonci (da se ne preveč naslanjamo na pobočje). Podplat naj bi bil pet do deset stopinj pod vodoravnico. Če ga bolj dvignemo ali spustimo, lahko zdrsnemo. Telo pa naj bi bilo pri tem čim bolj pokonci, kolena upognjena.

Spuščanje

Hoja z derezami navzdol poteka tako, da najprej narahlo stopimo na petne zobe, povečamo pritisk in nato stopimo na vse zobe. Pri tem imamo cepin ali v eni roki ali pa v obeh v drži za zaustavljanje. Z nogami lahko hodimo vzporedno, v polovičnem ali celem V. Normalno hodimo mehko, če pa je sneg oziroma led zelo trd, stopamo na vse zobe sočasno, običajno tako, da z vsemi na enkrat udarimo na tla. V zelo hudih strminah ali ko se ne počutimo več varne, se obrnemo z obrazom proti pobočju in sestopamo ritensko. Pri tem poleg cepina kot dodaten oprimek za boljše ravnotežje uporabljamo stopinje, ki smo jih naredili z derezami.

Več o gibanju z derezami najdete v spodaj navedeni ali pa tudi kakšni ostali literaturi, ki je opremljena tudi z nazornimi skicami. Vsekakor pa je najboljša šola praksa.

Nekaj nasvetov

- * priporočljivo se je dobro naučiti uporabe derez in njihovega pritrjevanja v težjih telesnih položajih ter z debelimi rokavicami na rokah;
- * dereze se vedno pritrjuje na obut, nepremičen čevelj;
- * dolžino in širino derez naj se nastavi že doma, in sicer na čevelj, ki ga bomo imeli tudi na turi (tudi na turi je dobro imeti s seboj potrebno orodje za nastavljanje derez);
- * pri večjih skokih z derezami je priporočljivo doskočiti v mehak sneg, saj so sicer mogoče poškodbe nog ali hrbteničnih vretenc;

- * dereze naj bodo dobro pritrjene (to se najbolje preveri tako, da z njimi, ko jih obujemo, energično hodimo nekaj metrov);
- * dereze morajo biti nameščene tako, da se obročki in njihovi stranski nosilci z obročki ali pa zgolj nosilci dobro prilegajo ob robovih gume čevlja – pravilno pritrjene dereze se rahlo držijo čevlja, tudi če niso privezane;
- * pri mokrem snegu se na derezah naredijo t. i. snežne cokle, ki ovirajo hojo in povečajo nevarnost zdrsa, zato jih je potrebno sproti odstranjati (ponavadi zadostuje udarec s cepinom);
- * dereze so namenjene predvsem hoji po snegu in ledu ter krajšim vmesnim skalnatim odsekom – hoja z njimi po naloženem skalovju in drugem terenu je zelo nerodna in nevarna za kakšen zvin;
- * pri hoji z derezami je treba biti pozoren, da se konice ne zataknejo v gamaše oziroma hlače, saj to lahko povzroči padec (zato je bolje nositi bolj tesno se prilegajoče hlače oziroma gamaše; obstajajo tudi gamaše oziroma hlače s posebej okrepljenim predelom na notranji strani noge);
- * življenjska doba kakovostnih derez – po nekaterih podatkih lahko s kakovostnimi derezami opravimo hkrati 50 dostopov in sestopov z Mont Blanca (dostop in sestop z Mont Blanca je približno enak hoji po 13,5 kilometra dolgem in srednje razgibanem ledeniku);
- * dereze za izredno nizke temperature so narejene iz posebnih materialov;
- * ker so dereze izpostavljene zelo hudim obremenitvam, jih je potrebno pregledovati (šibke točke so trakovi, vijaki in luknje na podaljševalnem mostiču, stranska povezovališča na okvirjih) – če so v kovinskih delih opazne razpoke, je potrebno dereze zamenjati;
- * ob uporabi derez se praviloma ne uporablja pohodnih palic, temveč cepin!

Na koncu pa še opozorilo

Namen zgornjega zapisa je predvsem podati nekaj osnovnih informacij o derezah. Več informacij najdete v spodaj navedeni ali tudi kakšni drugi literaturi (ponudba različnih priročnikov je kar bogata). Za neizkušene je pred nakupom derez priporočljiv posvet s kakšnim izkušenejšim obiskovalcem gora, ki je več uporabne derez,

prav tako je pametno nakup opraviti v specializirani trgovini s planinsko opremo, v katerih lahko ustrezne nasvete posredujejo tudi trgovci.

Vsekakor pa se je potrebno dobro seznaniti s praktično uporabo derez. Pri tem vam lahko pomagajo že izkušeni planinci, vodniki, alpinisti in drugi, ki jim zaupate na tem področju. Verjetno najboljša možnost pa je kakšen tečaj gibanja v zimskih razmerah – proti koncu letošnjega leta ga bo pripravilo tudi Planinsko društvo Vipava.

Uporabljena literatura

Bele, Jani (2000): Proti vrhovom – priročnik za gibanje v gorah. Planinska zveza Slovenije, Ljubljana.

Mlač, Bine (1999): Oprema za gore in stene. Planinska zveza Slovenije, Ljubljana.

Gradivo za snežno izpopolnjevanje vodnikov PZS 2006 – 2008 (2006). Planinska zveza Slovenije, Ljubljana.

pripravila Aljoša Rehar in Marko Fabčič

Ta kratke

... s koncem letošnje sezone planinskih orientacijskih tekmovanj (2005/2006) je primorska planinska orientacijska liga dobila novo vodstvo. Aljošo Reharja, ki je ligo vodil šest let (toliko let liga tudi obstaja), je nasledil Andrej Špacapan iz Planinskega društva Ajdovščina. Ob tem velja tudi omeniti, da je z majem letos glavni orientacist v vipavskem planinskem društvu postal Mitja Jež, vodnik PZS in vaditelj planinske orientacije.

... letošnje leto za vipavske orientaciste ni bilo najbolj uspešno. Prvič doslej se jim namreč v nobeni kategoriji ni uspelo uvrstiti na državno tekmovanje iz planinske orientacije, pa tudi v odprti kategoriji se nobena vipavska ekipa ni udeležila državnega tekmovanja. Prav tako ni bila izvedena predvidena orientacijska tekma v Vipavi. Upajmo, da bo prihodnja sezona (2006/2007) bolj uspešna.

... na tekmi na umetni plezalni steni v prostorih PD Vipava, ki je potekala v soboto, 4. februarja 2006, je sodelovalo 12 plezalcev in ena plezalka, najbolje pa se je uvrstil Miha Stopar. Seznam rezultatov je naslednji: 1. Miha Stopar, 2. Benjamin Kodele in Erik Simonič, 4. Dejan Koren, 5. Blaž Kodelja in David Ratej, 7. Tine Premrl in Matija Nabergoj, 9. Andrej Špacapan, 10. Klavdi Zalar, 11. Davorin Kodele, 12. Boris Kodelja. Edina ženska tekmovalka in s tem tudi zmagovalka je bila Mirjam Curk.

... Planinski vestnik je leta 1945 (za to leto je izšel pod imenom Planinski zbornik) med drugim objavil tudi prispevek Pavla Plesničarja z naslovom »Vrtovčeva Pridiga na gori, najstarejši slovenski planinski spis«. Gre seveda za Vipavcem znanega župnika Matijo Vrtovca, ki je omenjeno »Pridigo na gori« imel na binkoštni ponedeljek leta 1820 pri Sv. Hieronimu na Nanosu. Plesničar je to pridigo razglasil za enega najstarejših, če ne celo najstarejši slovenski planinski spis. V njem Vrtovec med drugim poskuša razložiti, zakaj ljudje hodijo tako radi na visoke gore. Tu je izsek iz pridige:

»Moji ljubi skupejzbrani! – zdaj lahko spoznate, zakaj ljudje radi na hribe in visoke gore hodijo, zakaj, ko so na njih Božje veže, jih tako radi obiskujejo; visoke gore že same od sebe človeka, ko nanje pride, od posvetnih skerbi odtegujejo in k Bogu povzdigujejo, ker mu kažejo daleč okoli no okoli mogočne dela Božje, in mu oznanujejo ljubezin in dobrotljivost nebeškiga Očeta do vsih njegovih otrok, nej že prebivajo v kraji v katerim si koli bodi; če pa človek z tako ganjenim sercam najde še na gori Božjo vežo, bo z radostjo vanjo stopil, in gorečo v nji dopernesil molitev /.../«

... Planinsko društvo Vipava je že nekaj časa prisotno tudi na internetu, in sicer na spletnem naslovu <http://www.planinsko-drustvo-vipava.si/>. Ta stran bo kmalu korenito prenovljena. Opise in fotografije s številnih izletov, ki jih organizira društvo, najdete tudi na spletnem dnevniku (blogu) z naslovom *Z vseh vetrov*. Nahaja se na <http://naburji.spaces.msn.com>.

HRANILNICA IN POSOJILNICA VIPAVA D.D.

GLAVNI TRG št. 15, 5271 VIPAVA

Telefon : **(05) 3664-500**

Telefax : **(05) 3664-510**

Se ne najdete dobro za bančnimi avtomati ali spletno banko? Imate še vedno raje tradicionalno bančno okolje, kjer je prisoten osebni stik? Če je odgovor **DA** je **Hranilnica in posojilnica Vipava** prava stvar za Vas. Prijazni in strokovno podkovani bančni svetovalci Vam bodo svetovali o različnih možnostih varčevanja, najemu posojila, odprtju računa. Pri tem pa vam bodo pomagali izpolniti dokumente, napisati položnico... vse skupaj pa bo spremljala prijazna in strokovna beseda.

Nudimo Vam različne možnosti za vaše prihranke, raznovrstna posojila po ugodnih obrestnih merah, plačilo položnic po najnižji proviziji in veliko drugih ugodnih in kakovostnih bančnih storitev.

Edina z več kot 110-letno tradicijo.

BAR KRHNE
ČIPIĆ KRHNE IVANKA
S.P.

GLAVNI TRG 5, VIPAVA

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.

OBMOČNA ENOTA NOVA GORICA

PREDSTAVNIŠTVO AJDOVŠČINA

GORIŠKA CESTA 23A

TEL: 05 365 86 00

ZASTOPSTVO VIPAVA

GLAVNI TRG 16

TEL: 05 368 50 62

DROGERIJA TERČELJ

MAGDA TERČELJ s.p.

Tovarniška cesta 2c, Ajdovščina

05 36 61 160

se vsem zahvaljuje za obisk
in se priporoča tudi vnaprej!

Izleti v letu 2006

Datum	Aktivnost
1. januar	12. novoletno srečanje na Plazu
29. januar	Kosovelova pot od Sežane do Tomaja
25. februar	Pohod od Podrage do Štjaka
19. marec	Iz Lepene do Krnskih jezer
26. marec	Tečaj osnov gibanja v gorskem svetu (pod Gr. Turo)
23. april	Hleviška planina in Antonijev rov
20. in 21. maj	Plitvice (Hrvaška)
3. in 4. junij	Peš romanje iz Vipave na Sveto goro
25. junij	Piz Boe (Italija)
22. do 29. julij	25. mladinski planinski tabor
26. in 27. avgust	Grossvenediger (Avstrija)
3. september	Žrd (Rezija)
8. oktober	Otok Krk (Hrvaška)
29. oktober	Dolina Dunje pod Montažem (Italija)
19. november	Matajur
26. november	Tečaj osnov gibanja v gorah pozimi (Vršič)
10. december	Dolina Dragonje

Članarina

Tudi tokrat se na vas obračamo s prošnjo, da čimprej poravnate članarino. Tako boste lahko skozi vse leto 2006 izkoriščali bogato paleto zavarovalnih in drugih ugodnosti, ki vam jih prinaša članstvo v Planinski zvezi Slovenije oziroma Planinskem društvu Vipava, planinski organizaciji pa boste omogočili nemoteno delovanje, zlasti na področju izobraževanja in usposabljanja. Članarino za leto 2006 lahko poravnate že na občnem zboru, sicer pa skozi vse leto v trgovini Cajna.

Planinci že od nekdaj nismo samoumevno plavali v isti smeri kot vsi ostali, niti ne vedno plavamo v isti smeri v svojem lastnem zalivu. In prav je tako. To je dokaz naše miselne aktivnosti, odgovornosti do družbe in prihodnosti. Prav bi bilo, ne, dobro bi bilo, da bi ta intelektualni nemir, ustvarjalnost vsem zainteresiranim še vedno prinašali Planinski vestnik, Tura in druga glasila.